

4811

ועדת החקירה 11.2.74
ישיבה פז - בוקר
העו: שר הבטחון מ. דיין

אז.

- 1 -

המשך עדותו של שר הבטחון מ. דיין

אני מצטער על האיחור בפתיחת הישיבה.

היו"ר אגרנט:

רציתי להוסיף את המסמך שבזמנו לא מצאתי אותו.

מ. דיין:

זה "הנייר" שביקשתי מהמטכ"ל להכין לקראת

הישיבה ב-3 לחודש.

מהו הנייר הזה? יש לו כותרת?

אגרנט:

הכותרת: "ההיערכות בצבא הסורי וכוחותינו

מ. דיין:

בחזית הסורית". זה אל שר הבטחון מאת הרמטכ"ל.

ממתי זה?

ידין:

המסמך נכתב ב-3 לחודש.

מ. דיין:

ב-2 לאוקטובר בפרוטוקול של שיחה של הרמטכ"ל

אתי שנמסר לכם, אמרתי: "הייתי רוצה לקבל ממך נייר שבו יהיה - מה ההיערכות שלהם ושונני מעבר הארטילריה, האויר והשריון; המצית של הידיעות עם פירוש ממי, וכך ההיערכות של צבא עם פירוש התגבורת. האם עשינו מיקושים נוספים וכו'". אז קיבלתי נייר כזה והנייר הזה משיב על השאלות ששאלתי. על השינויים בהיערכות הסורית בין מאי 1973 לספטמבר 1973 בטנקים ובארטילריה ובסללות. אני חושב שיש פה גה סוללות סאס.

זה ישנו בסעיף ד'.

א. בראון:

אפשר לקבל את זה?

היו"ר אגרנט:

בבקשה.

מ. דיין:

ותמצית הדברים האלה נאמרו באוהו ישיבה של ה-3

לחודש על ידי הרמטכ"ל בפגישה עם ראש הממשלה ומספר שרים. אבל זה בנייר

שנמסר לי.

מוצג 274

4812

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פו - בוקר

העו: שר הבטחון מ. דיין

א.ג.

- 2 -

ביחס לכוונת הסורים, הדבר מתבטא בסעיף מס. 2

של כוונה. שם נאמר: "א. אין אנו יודעים בוודאות את הכוונה הסורית.

ב) היחה ידיעה כללית [redacted] ונדיעה

מפורטת יותר [redacted] (זה בחשובה לשאלה שלי מהן הידיעות

ומה מקור הידיעות).

ג) גדיעה שהועברה [redacted] ממקור נוסף. [redacted] והשתריעה על כוונה

לפתוח בהקפה מצרייה-סוריה עם 'שוחר ה-1 לאוקטובר 1973.

אבל הם מעירים בהמשך לזה שלא סופיעים בדברים האלה הכתובות שנשלחו על ידי

אותו מקור ההתראה הזה על ה-1 לאוקטובר.

ד) אין לנו סימנים מספיקים נוספים שעכולים להעיר שאמנם לצבא הסורי יש

כוונה חוקפניה בטווח הקצר.

ה) לפי הערכתנו מערך החירום נתפס בעיקרו בגלל חששות מצטברים מפני ישראל.

לפי דעתנו סוריה איננה מעריכה שהיא יכולה להסתכן במלחמה כוללת עם ישראל

ולפתוח ללא הליכה משוחפת עם מצרים.

ו) אפשרות נוספת בסבירות נמוכה שמערך החירום נתפס כבלל כוונה סורית לבצע

פעולת חגמול כלשהי על הפלח 13 המטוסיים ולהמצא במערך להגנה מכסימליה כנגד

הגובה שלנו. "

אחר-כך באה ההערכות של כוחותינו. =נספחא', במכתב הלוואי נאמר:

"להלן דיווח סדר כוחותינו במערך בהשוואה למצב הרגיל בבטחון שוטף".

איפה זה?

אגרנט:

זה בנספח שאצלך, אדוני. זה הטבלאות המצורפות.

מ. דיין:

זה נספח א' שמראה בסעיף 1 שיש 113 טנקים (זה היה

ה-2 לחודש, אחר-כך כידוע הוגבר); 8 סוללות חח"ס פלוס עברי ושני גדודי חי"ר

סדיר - פלוגות.

4813

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פו - בוקר
העו: שר הבטחון מ. דיין

בדף 2 של אותו נספח מצויינים הכוחות הנוספים
כותות לתגבור, תגבור רמת הגולן: גודד סנקים - 33 סנקים, בהססה חוץ 18 שעות
וגודד חת"ס וכן ~~מל"ס~~ הלאה, פה יש גם לפיקוד דרום הפירוטיים. אני לא אקרא
את הכל כי זה מופיע פעמים רבות. אבל היות ומצאתי את המסמך ואת ~~מכתב~~ בלזואי
של הרמטכ"ל, הזכרתי את זה.

זה מסמך נוסף?

היו"ר אגרנט:

לא.

מ. דיין:

יש במסמך הזה פרטים גם על הדרום?

אגרנט:

כן. בדף האחרון.

מ. דיין:

יש שם גם הערכת מצב?

דיין:

על הדרום? לא. אני חושב שגם בשאלה שלי

מ. דיין:

התייחסתי לצפון.

אולי נקודה אחת אני רוצה להדגיש בקשר למסמך הזה: בדרך כלל חילופי הדברים
וההערכות השונות בין הרמטכ"ל, ראש אמ"ן וביני, היא בדיונים. לעתים די רחוקות
אני מבקש מהם להגיש בכתב חומר. זה כאשר צריך להגיש, או חכנית לפעולה או
הערכת מצב. אני חושב שהתביעה מצדי אליהם להגיש חכניות היתה באפריל-מאי
מה שילד אחר-כך את "כ חול-לבן". נגיע לזה. דאחר-כך לקראת הפגישה הזו אצל
ראש הממשלה ב-3 לחודש, לא ~~ש~~סתפקתי בחילופי דברים בעל-פה בינינו, אלא ביקשתי
מהם בכתב את הדברים העיקריים. ובאמת הרמטכ"ל כותב כאן בלשון רבים. זו לא
הערכת מודיעין, אלא אמרתי להם - אני מבקש שתבדקו עוד פעם מה משמעות התזוזות
של הארטילריה, ואינני יודע את מי הוא שיחף בדיון הזה אצלו. אבל כאן זה כבר
לא הודעה של ראש אמ"ן אלא בחתימת הרמטכ"ל והמדובר בלשון רבים, בדקנו וזו
הערכתנו.

נבנצל: הבנתי ממה שאמרת שזו ~~היא~~ צורה קצת יותר פורמלית

כי היא מדגישה את הרצינות של הנושא וקצתה
רואה שיש לפניך משהו יותר טובה שהוא יסודי מאשר אם מדברים רק בדיבורים.
מן הסתם כדי גם שחטפל באופן יותר יסודי?

מ. דיין: לא. זה יותר סיכום מאשר חומר. אני יכול לבקש

מהם פעם הערכה, תן לנו הערכה מצב כדי שעל יסוד

זה אני אשקול את הדברים האלה. פה זה נועד לישיבה שאני כבר זימנתי אותה
למחרתו ל-3 לחודש. ורציתי את הסיכום שלהם. כלומר, אני רוצה לדעת סיכום
מדוייק - מהן הידיעות, מה מקור הידיעות, מה אתם אומרים על זה. אינני חושב
שהייתי זקוק לנייר הזה בכרי שאני אסיק מסקנות או אוכל לחשוב ביני לבין עצמו
יותר. אלא רציתי לדעת סטם איפה הם עומדים בענין הזה, יותר מאשר בשיחה
כללית באופן מפורט, כולל מקור הידיעות, מהן הידיעות שישי להם. זה היה סיכום
לא מצב.

נבנצל: אני מבין מה שאתה אומר, אבל לפי זה, לפי הערכתליך

על סמך אוחם הקלפים שמניחים אותם על השולחן, לד^היית מגיע למסקנות יותר מחמירות
מסתייג
או יותר פסימיות, אז כמובן היית ~~מבנה~~ מההערכות שהם קובעים אוהן?

מ. דיין: המסקנות שלי מהנייר הזה הובאו בישיבה ב-3 לחודש

אצל ראש הממשלה. לאהייתי רוצה עכשיו לעשות רקונסטרוקציה נוחה לעצמי. היחה ישו
על יסוד החומר הזה והבעתי את ~~ה~~ דעתי. אני רק רוצה לומר, אני אומר את זה
פעמים אחדות. אני רוצה לחזור ולומר את זה - הערכתי שהכוח שיש לנו בצפון ו
לאותם הדברים שיקרו, הוא כוח מספיק לבלימה אם ועד שיהפתח משהו יותר מזה.
אני הייתי מרוכז במחשבה בצפון, ואף פעם לא היחה אצלי הפרדה בין ההערכה מה יקרה
לנין ההכנות מה צריך לעשות. ולכן מדי פעם חוגברו הכוחות עוד יותר ועוד יותר
והיחה אצלי קורלציה והיה תיאום בין הכוחות שיש שם לפי ההערכה, ולפי ההערכה
מה יכול לקרות. לא חשבתי על מלחמה כוולח של שתי החזיות. חשבתי על פעולה
בסוריה.

אולי עוד הערה בהזדמנות זו - כשאני אומר שחשבתי
שיש כוחות מספיקים, האמת היא שאף פעם לא נכנסתי לבדיקה אם זה עוד חמשה סנקים
או פחות חמשה סנקים. אמנם יש לי יזמרות צבאיות, אבל עד נקודה מסויימת.
גם מפני שעשר שנים לא הייתי בצבא - בין 1957 לבין 1967. וגם מפני שאין
לי מטה. זה לא עניין של איש אחד. איש אחד גם יכול להתרשם. אבל מחוץ התייעצות.
גם כשבא לעמדה כזו או למקום כזה, שואל מה יש וכמה יש. אבל בשביל לקבוע כמה
סנקים, כמה תותחים, כמה מוקשים, לא מה לעשות אלא איך לעשות - אולי יש אנשי
צבא שמסוגלים לעשות בעצמם. אינני מסוגל לזה. אינני שריונר, אינני חותחן
ואינני צנחן, ואני בלי מטה. לו הייתי צריך להכין חכנית להגנת רמת-הגולן
הייתי מקים מטה של אנשי צבא, שולח אותם לשטח ועושה צילומים, ומקים או לא מקים,
ועושה חכנית. ולא רק משום ששר הבטחון הוא פונקציה של פוליטליה, ולא רק מפני
שחמישה ימים בשבוע הוא עוסק בדברים שונים. אלא אינני, ולא הייתי איש צבא
במשך עשר שנים. לא הייתי בצבא בשנים 1957-1967. ואחב-כך לא חזרתי לצבא אלא
עסקתי בנושאי בטחון פוליטיים.

אחרי כן מי.

הער: שר הבטחון מ. דיין

ושנית, אין לי משה. יש לי מזכירות ומזכיר צבאי. בזה

לא עושים תכניות ולא מונים כמה סנקים צריך.

נבצל:

אני מבין את זה היטב, גם לא חשבתי שתרומתו של שר

הבטחון צריכה להיות עוד 5 סנקים פה או שם. אבל אני

רואה בכל זאת הבדל בין גישה האומרת: אנחנו מוכנים למקרה של מלחמה, ואז אנחנו סומכים על הצבא הסדיר ואנחנו מסוגלים "סו קורפ" (?) ויד איט", ובין גישה שאומרת:

המלחמה בכלל לא נראית באופק. אמנם תיאורטיה אין הבדל בין שני מקרים אלה. כי

אם אומרים: מה שלא יהיה, אם תהיה מלחמה - "וי קן קורפ ויד איט", ובענין זה

הפסיכולוגיה משחקת תפקיד חשוב מאד. יש הבדל בין גישה זו ובין גישה שאומרת כל

הזמן: סבירות נמוכה למלחמה. כאן צל למשל אני מתאר לעצמי שפה יכול להיות מקום

לתרומתו של שר הבטחון, שאומר: ילדים, אל תסמכו יותר מדי על הערכות, תקחו בכל אופן

בחשבון גם אפשרות אחרת במצב הזה כמו שהוא, וזהו דרוכים, תבדאקו עוד פעם ועוד

פעם את ההכנות לאותו מקרה. אני מתאר לי שיותר בחנום זה, או כפי שאמרתי בישיבה

הקודמת, גם במובן זה איפה הגבולות של הערכת קצין אמ"ן, קצין גבוה, אבל בכל זאת

לא מומחה כל כך גדול לפסיכולוגיה של מנהיגי מדינות, של ראשי מדינות, כמו שר.

מ. דיין:

כן, אני מסכים להגדרה, ובאמת מה שעשיתי הוא שנתתי הוראות

החל ממאי להתכונן למלחמה. יכול להיות שאילו ראש אמ"ן,

בתפיסתו, אילו הוא היה שר הבטחון, לא היה נוחן הוראות כאלה. אינני רוצה לומר שום

דבר בענין זה. אבל אני לא אמרתי, אביע מיד לחומר הזה... אבל היות ואני מסכים

לנקודה זו, הערכת ביחס לסוריה היתה שהם עלולים להגיב על הפלת 13 המטוסים, ונחתי

הוראות להתכונן לזה. אחרת היינו עומדים שם עם מעט סנקים, בלי התגבורות וההכנות

האלה, גם הפסיכולוגיות וגם המעשיות. היה תיגבור שוטף כל הזמן, מתמיד. כלומר

במידה שהיה שוני - והיה שוני - בין תפיסתו של ראש אמ"ן לבין תפיסתי על מידת

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בכוקר

הער: שר הבטחון מ. דיין

הסבירות הכללית אם תחדש המלחמה או לא - אך הרברים האלה לוו על ידי במחן הנחיות כלליות למטה להחכונון לאפשרות זו, להחכונון לא נפשית, אלא פיזית, כי היא עלולה לקרות וצריך להיות ערוכים לקראתה.

בשתיים או בשלוש נקודות לא היו חילוקי דעות. לא היו חילוקי דעות בכך שסוריה לא תצא למלחמה בלי מצרים. זה היה מקובל עלי. לא הערכתי שעומדת לפרוץ - עד יום הכיפורים בבוקר, עד הידיעה האחרונה של מוצאי ה-5 לחודש - לא הערכתי מבחינת המועד המדוייק שעכשיו, תוך יום-יומיים, עומדת לקרות המלחמה הכוללת בחזית המצרית, נאמר, אם לשים את הדגש הזה. ולא היו חילוקי דעות ביני ובינם בהערכה שההכנות שהצבא עושה, בעיקר בחזית הסורית, הן מספקות, בלי שאכנס לפירוט האופרטיבי המדוייק.

פה אני רוצה להדגיש: הראשון שעורר את הבעיה של המצב בחזית הסורית היה אלוף פיקוד צפון. אני אומר זאת לזכותו. עד ליום האחרון, עד אגף לריזונים האחרונים, לא שמעתי ממנו שהוא חושב שההכנות אינן מספיקות. עכשיו, לאחר מעשה, הוא מצטער על כך ואני מצטער על כך שהוא לא ביקש ביום מילואים. הוא צודק. אבל על זה הוא מצטער עכשיו, על זה גם אני מצטער עכשיו. אבל הוא שהיה ער לכך, חושיו היו חדים לכך, הוא לא העיר במשהו שההכנות אינן מספיקות. להיפך, אם אינני טועה שחררו גדוד מילואים ממש ערב יום הכיפורים, יום-יומיים קודם, גדוד שהיה באימון שם. ואינני זוכר אם היוזמה לכך באה מהפיקוד או מהמטה. אבל איש לא חשב לומר לי - והייתי אחס במגע יום-יומי - אולי נעכב אח שחרורו של הגדוד הזה, וזאת בהנחה כללית - ואני הייתי שותף לה - שההכנות מספיקות לאוחה ראייה אפילו שלי, שהיתה ספציפית לרמת-הגולן, במסגרת חגובה להפלת 13 המטוסים.

צבא

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - כבוקר

מ.י.

בבנצל:

אחת ההנחות לגבי הצפון היחה שסוריה לא תלך לבדה.

הנושא המרכזי אז היה הערכת התרגיל המצרי, לו אז

העריכו שזאת יכולה להיות הטעיה, או נקודת מוצא להתקפה, אז ממילא סוריה כבר

לא היחה לבדה, ואז היינו לוקחים את המצב בצפון עוד יותר ברצינות.

מ. דיין: אינני רוצה לקפוץ קדימה. אבל ההערכה היחה אז שבפיקוד

דרום יש לנו כוחות מספיקים למקרה של מלחמה. אני

פיתחתי את התיאוריה פעמים אחדות לפניכם, שיש שם תיגבור, לא רק כמות הטנקים

שהיחה כפולה, כי למעשה הכוח שתקף במצרים לא היה באופן יחסי כפול מזה שתקף

בסוריה. אבל הכוח ההגנתי מבחינת הטנקים בדרום היה כמעט כפול. אבל נוסף

לזה היחה תעלת סואץ. זה לא דבר של מה בכך. 300 טנקים, פלוס תעלת סואץ, חוץ

מאשר שאלה של מה יקרה לישובים או הסכנה למרכז הארץ, היחה פחותה במקרה של הצלחה

חלקית בדרום לעומת מקרה של הצלחה חלקית בצפון. אבל ברור שהחזית העיקרית

היא הדרומית. אבל שם היה גם כוח כפול של שריון, גם תעלת סואץ. והתיגבור הזה

נעשה במאי. במאי השאלה לא היחה סוריה. במאי השאלה היחה מצרים. וכל ההודעות

היו על מצרים. והכניסה הרצינית לתיגבור כוחות למקרה של מלחמה

בדרום החל במאי; ולא פסקה עד לתאריכים האלה.

יריין:

אני רוצה לשאול בהקשר זה. אינני יודע בכלל באיזה רגע

אנחנו נמצאים, אם בשבת ב-11.00 בבוקר או בשעה אחרת.

אבל בגלל המסמך הזה חזרנו קצת לבעיה. ואני רוצה לשאול: אתה אומר שההערכה היחה -

אינני יודע כרגע מתי, נניח עד שבת - שהכוח שיש לנו בפיקוד דרום מספיק לנו בשביל

התעלה, 300 טנקים, והראיה שזה היה מבוסס על ההערכה שהיחה במאי, זה לא שונה,

ואז ההערכה היחה שזאת יכולה להיות מלחמה עם המצרים.

אחרי כן רשמה ט.קט

טק

פה מתעוררת בעיה רצינית מאד. היה לנו אתמול
דיון די ארוך עם הרמטכ"ל בענין זה. מסתבר כך,
שהרמטכ"ל אמר שאף פעם לא חשב שצבא סדיר בלבד, כלומר 300 טנקים וכיוצא בזה,
יכול לבלום את האוייב הטצרי. הדבר היה מבוסס על כך שתגוייס עוד אוגדה ועוד
אוגדה של מילואים לבלימה. אלא מה, הוא אומר, ההנחה השניה היחה, שתהיה לנו
חמיד התראה של 24 שעות, מינימום. הוא רצה יותר. ואז הכוח הסדיר, כמו שהוא הסביר
אתמול, זה כדי למנוע קטסטרופה. כך הוא אמר. זה לא פתרון בפירוש, אלא כדי
למנוע קטסטרופה.

באשר הוצג הענין ביום ששי אצל ראש הממשלה או
מה שהיה מהממשלה, שם אינני מוצא דיבור על כך שהכוח הסדיר הוא רק כדי למנוע
קטסטרופה, אלא מדובר שזה הכל. כל הצבא הסדיר ערוך, נקבל עוד אינדיקציות
אם נחליט לגייס מילואים. השאלה שאני מציג לך עכשיו היא זו: למה זה טוב לפי
דעתך המצב הזה של יום ששי בכוננות של הצבא הסדיר? אם זה לא תהיה מלחמה - בשביל
מה לעשות את כל המהומה הזאת, לחזק את הכוחות וכיוצא בזה. אם כן תהיה מלחמה בלי
הפתעה, זה לא מספיק. בסופו של דבר השאלה היא זו: האם ביום ששי חשב מישהו,
אני מדבר כרגע עליך כשר בטחון, שיכולה להיות סיטואציה שאנחנו ניחפש בלי
התראה, ואז השאלה היא, הכוח הזה של 300 טנקים, פלוס כל מה שאמרת, למה הוא
טוב?

מה שאומר על מחשבותי ביום ששי, זו רקונסטרוציה

מ.דיין:

תיאורטית, רק רקונסטרוקציה תאורטית. זו לא עובדה.

אבל ההרגשה שחייחתי בא ממאי ועד כולל יום ששי היחה: אמנם כמעט ודאי שנקבל
חתראה מוקדמת, אבל יש לנו כוחות מספיקים. אם לקרוא לכך קטסטרופה, למנוע

קסטרופה, או לקרוא לזה בלימה, עד שיבוא כוח נוסף - זו שאלה של הגדרה. איש לא חשב, אני לא חשבתי, שב-300 טנקים אלה נעמור במלחמה נגד מצרים. אבל השאלה המעשית הייתה כאשר במשך תקופה ארוכה מאד הייתה אפשרות שהם יתחילו במלחמה בכל פעם ללא התראה מוקדמת. לו היו מתחילים את המלחמה בפיקוד צפון 24 שעות קודם לכן, כל השאלות של יציאת הרוסים או אי-יציאתם, בכלל לא היו קיימות ולא יכלו לבוא לידיעתנו. הטרבדיה האופרטיבית שלנו היא שבמרחק בין דמשק ורמת הגולן ובין קהיר לתעלת סואץ, אפשר להזיז כוחות, כולל סא"ם 6 הניידים בטווח לילה ולא נכחיין בזה.

זו הייתה ההרגשה הכללית ואני מניח שזו ההרגשה הכללית שלי שהיתהבאותו יום ששי. אינני חולק על הגדרות שהרסטכ"ל מגדיר עכשיו. אבל הכאתי אתי את דברו בדיוק. זה היה למעשה הדיון היסודי שהיה לקראת מאי עם ראש הממשלה. "אנחנו די בוטחים בעצמנו מבחינת היכולת לבלום". אני מצטט מפרוטוקול מה-9 במאי 1973, המדובר כאשר חכנית "כחול-לכך" מוצגת בפני הממשלה וכפני: "אנחנו די בוטחים בעצמנו מבחינת יכולת לבלום את המכה הראשונה". עד כדי כך, שאיננו מגייסים מילואים, איננו צריכים בתזית הזאת גיוס מילואים. אני מצטט מדף 14.

ובעמוד 15: * בחזית הזאת לא יהיה הבדל חוץ מאשר קצת כוחות. פה אנחנו מרגישים שלא צריך לגייס מילואים, זה יספיק אפוא לבלימה, זה פלוס היל האויר יבלום". הוא אמר זאת פעמיים בהצגת אוחו דבר.

באיזו תזית?

היו"ר אגרנט:

מ. דיין: בדרום. פה נאמר: "העובדה שיחסי הכוחות היבשתיים הם כפי שהראיתי, והעובדה שאנחנו מעיזים לא לגייס מילואים מוקדמים, נובעת מזה שאנחנו מאמינים שביכולתו של חיל האויר לעצור בלימה אם חתיה מתקפה באחת משתי החזיתות".

בהקשר לתכנית "כחול-לבן" הרמטכ"ל מספיר

שפה יש כמות של כוחות סדירים, לא כדי לעשות את כל המלחמה, אלא שפה אנחנו מרגישים שלא צריך לגייס מילואים. זה מספיק לבלימה. זה מספיק לבלימה - זה פלוס חיל האויר שיכלום.

לזה שזו הייתה הרגשה הכללית, הבאתי סימוכין לאחר

מעשה גם של רב-אלוף ברלב וגם של אלוף שרון כאלוף פיקוד דרום. אינני יכול לומר שביום הששי של ה-5 לחודש היחה לי הרגשה אחרת ביחס לפיקוד דרום. בהרגשה זו חייתי ממאי ואני חי אתה עם שני רמטכ"לים ואלופי פיקוד, וביקורים לאין ספור, שקו המעוזים, התעוזים, תעלת סואץ | חיל האויר, 300 שנקים, אם תהיה צליחה - קודם כל ההנחה הייתה שנדע מראש, אבל אם לא נדע מראש - זה יספיק לבלימה. כי שם, עד שמביאים מילואים, זה לוקח זמן. אם לא נדע מראש, במאי נאמר שצריך לחגבר, ואחרי מאי חוגבר בפועל הכוח הסדיר שיוכל לבלום.

חיל האויר מופיע בחור מוטיב חוזר וחלך.

דיין:

כמובן שרור שבמקרה של התראה, אם חיל האויר לא יוכל לספל קודם בטילים, ברור שבלב ראשון של הכלימה עדיין בלי המילואים, הוא לא יוכל לסייע באופן אפקטיבי לכוחות היבשה. ההנחה שאתה אומר לוקחת בחשבון שמדברים על חיל אויר, שבשעות הראשונות איך שיהיה, אם תהיה סיטואציה כזאת, כוח השיריון למעשה יצטרך לבלום בעצמו, עד שחיל האויר יעשה משהו נגד הטילין ויוכל לסייע לכוחות השיריון, כן או לא?

בהחלט לא. חיל האויר בליח-ברירה יכול לפעול

מ. דיין:

גם כשכל מערך הטילים קיים, אם יש צורך לעשות

זאת בבלימה. הוא משלם מחיר בעד זה. שמעתי ממפקד חיל האויר שהחשלוס בעד

פעולה כזאת, כשכל הטילים על מקומם, הוא 2% מהאבידות שלו.

מתי אמר זאת?

דיין:

עכשיו. ובפועל בחעלה, על יד הגשרים, היה

ס. דיין:

הדבר הבולט ביותר, לא בשעות הלילה. אחד

הדברים הבולטים ביותר והנוחים ביותר יחסית לחיל אויר לפעול נגדם זה משום
שהשטח מאוחר לגמרי, הגשרים על פני החעלה.

(אחרי כן רשמה רב)

ישיבה פ"ג (בקר)

ר.ב.א.

הער: משה דיין

ט. דיין:

הבלימה שם, שלא כבלימה בצפון, יכולה לפי הערכתי להעזר, לא להעשות, להעזר במידה רבה ע"י חיל-האוויר, גם אם הוא קודם לא טיפל כטיילים. אבל כמובן יש אז חשש לאבירות. אחד היחרונות במקרה כזה, שהפייסים יצנחו בשטח שלצד. כאשר מדובר על תקיפה של מטרה, כאשר אנתנו מחזיקים בכל המעוזים.

לא הייתי אומר, שזו חכנית סבירה לשלוח את חיל-האוויר לתקוף לפני שטופל בסוללות הקרב, אבל לומר (- שחיל-האוויר אם מתחילה פלישה רבתי, אינו יכול לטפל בשלב הבלימה, לעזור, אם זה השמדת הגשרים או אפילו כוחות שמתרכזים לקראת ההעברה הגשרים. כמובן, הוא משלם את המחיר, אבל לא הייתי אומר שהוא אינו יכול להשתתף בזה לפני שהשמיר את הסוללות. אני הייתי אומר, שכל חכנית אופרטיבית רצויה שמתחילה לטפל קודם כל בסוללות, אחר כך בהשמדת חיל-האוויר, או הסורי או המצרי, דרך אחר כך סיוע לכוחות הקרקע. אבל אם; ואינני רוצה להשתמש במילה קטסטרופה, אבל במקרה חירום, כאשר מחזילה פלישה רבתי, וחיל-האוויר לא טיפל בסוללות, האם יש סיבה שהוא לא ישתתף מיד בבלימה? - אני אומר - אין סיבה כזו. הוא יכול להשתתף בבלימה.

לנרני:

זה מה שקרה. הוא ניסה להשתתף בבלימה.

אני מניח, שאיך בדעתך לומר - שמה שקרה לבסוף, שזה היה

בהחלט לעקרונות תכנונים טובים. פה קרה, שצה"ל נתפס בהפתעה וכחוצאה מזה הוצא

משידוי-המשקל שלו. זה מוסכם. אז מה קרה פה?

י. דיין: לחיל-האוויר אתה מתכוון?

לנרני: לא. מדברתי יוצא, שמה קרה, ואיננו מראש, או כך זה היה צריך

להיות, ואני יודע - צהשאלה הזאת היא רק לשם שאלה

פרובוקטיבית.

ט. דיין: בהחלט פרובוקטיבית. אני קודם עניתי לשאלתו של דיין:

ישיבה פ"נ (בקר)

העד: משה דיין

מ. דיין: האם זו מוסכמת ברזל שתיל האויר אינו יכול להשתחף

בבלימה לפני שהוציא את הטילים מכלל פעולה?

אמרחי - בתכנון הטוב, הנכון, קודם צריך לטפל בטילים ולהשמיר את חיל האויר של האויב. במקרה חירום, בין שהמצב משתבש בגלל סיכה א', ב' או ג', במקרה חירום לא מקובל עלי שתיל האויר לא יכול להושיט עזרה. המורה אבידות יותר כבדים, פחות כבדים. ואחד הדברים שמקלים על האבידות, שהטייס צונח בשטחים שלנופ. באופן יסודי, 300 הטנקים היו צריכים לטפל בזה. ה-300 טנקים, הם צריכים למנוע ולטפל בכוחות שצולחים ובאלה שמקימים את הגשרים.

יכול להיות שטעינו, יכול להיות שאני טעיתי וראינו בתעלת-סואץ מכשול עיקרי שמקל על הכוחות מהצד השני לטפל בצולחים.

לנרוי: זאת אתה רואה במקור, ה-300 הטנקים לא היו פרוסים

לפי החכנית?

מ. דיין: זאת אינני אומר, משום שאני טרם בדקתי את השאלה לאחר

מעשה, מה קרה עם הטנקים שהגיעו או לא הגיעו לתעלה.

אני יודע שיש שאלה כזו, ויש חילוקי-דעות: איפה היו, מתי היו? לי עדיין אין מסקנה בעניין זה.

י. ירין: בעקבות השאלה האחרונה, ועל זה לא יכול להיות ויכוח.

דבר אחד ראינו אלא אם כן תוכיח לנו ההיפך ביחס אליך -

שגם בפגישות של ראש המטה הכללי עם אלופי הפיקוד, או קודם הפגישות של ראש המטה הכללי אתך, אחר כך עם האלופים, אחר כך עם קדם רמטכ"ל, קד"ם שר הכסחון, ההנחה יצאה באותו בקר ששעת השיין של האויב זה 10.00. ולא נתנה הוראה, אני כרגע מדבר על הדגים הצבאיים, לכל, שהידיעה אומרת על שעת שיין 18.00, אנחנו מבחינת המערך הסדיר צריכים להיות מוכנים מיד.

למה אני אומר לך את הדבר הזה, כי אני רוצה לשמוע בנקודה הזו אספקט אחד -

ישיבה פ"נ (בקר)

הער: משה דיין

י. ידין:

לנו יש ידיעות גלויות מאלוף אפיקוד דרום, שבאמת הוא נתן הוראה איך לערוך את הכוחות לקראת 17.00, ומפקד האוגדה אמר - לא לקראת 16.00, והוא קבל את זה. בדיעבד קרה, אם נקבל את האפשרות הזו שהמלחמה התחילה בשעה 2, כאשר הכוחות לא נערכו לפי שעה 16.00 או 17.00. אני כרגע שואל אותך לכן, האם מישהו אמר: רבותי 18.00, או לפנות ערב, או מה? זו הידיעה, אנחנו צריכים מבחינת הכוח הסדיר להיות מוכנים עכשיו?

אני רואה כזה את מקור הרע, ההגדרה, של מה שקרה

בשעה 2. אפילו האויב היה חוקף בשעה באמת ב-6.00.

אני רוצה להשאיר לעצמי רזרבה לעבור על החומר.

מ. דיין:

השאלה הזו באה אלי בהפתעה, אני רוצה לחשיב עליה, אין לי זכרון דוקומנטרי של כל מה שהיה בכל רגע, אני אעבור על החומר ואם יתברר שחשובתי לא נכונה, אומר, שטעיתי.

עד כמה שאני יכול לומר עכשיו, לא עלתה בדעתי ההבחנה

והצמדה של שעה 6, או 5. כל הדבר הזה אינני זוכר, אלא אסכן יתברר מהפרוטוקולים שהיה דבר כזה - שהובא לידיעתי רקיון בצגא האומר - היוח ולנו ידוע על שעה 6.00, ולידיעה הזו הייתי מודע, לכן, לא נקרב את הכוחות או הסנקים עד לאותה שעה 6.00, או לפני זה. זה שהשעה 6 הייתה מקובלת, ידוע. אבל שיש מכך מסקנה - שאותם 300 סנקים שנמצאים ממאי שם, או 180 סנקים שנמצאים בצפון, שהם צריכים לא להתקרב לעמדת ההערכות שלהם עד לשעה האחרונה, על זה אני כרגע משיב בשלילה מוחלטת, שזו הייתה תפיסה שלי או הנחה שלי. אלא אם כן יאמרו לי - אתה ארוני שר הבטחון זה מה שאמרת, אני לקראת כל ישיבה עובר על חומר, אינני זוכר כל פסקת כזו שנאמרה.

4826

ד.ב.א.

-40-34 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"נ(בקר)

הער' משה דיין:

י. דיין:
אחן לך דוגמא אחת שאמרת כן, אני לא בדקתי את זה, אבל
כפי שנמסר לנו - בשעה 11 כאשר נמסר על הערכות הכוחות,
קדם שר הבטחון אמר - המצב בג בדרום - שחטיבה אחת נמצאת מלפנים ושתי חטיבות
נמצאות מאחור.

המשך דבריו רשמה א.ב.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בקר
העו: שר הבטחון מ.דיין

אג

אם כי אני מחכה לדיווח מאלוף הפיקוד, מה הוא

מתכוונן לעשות, לקראת הצהרים.

אני רוצה לקרוא שני קטעים מ"קדם שר הבטחון"

האם תוכל להגיש לנו את הקדם הזה?

יו"ר אגרנט:

בפעם הקודמת התחלנו ממנו ואני חושב שהוא ברשותכם.

מ.דיין:

זה התנהל בשעה 11.00.

מוגש לנו קדם שר הבטחון - מוצג מס. 275.

יו"ר אגרנט:

זה סטנוגרמה או תמצית?

דיין:

זה סטנוגרמה.

מ.דיין:

מה שאני רואה ברפרוף, זה ביהם לאוירה, שהרמטכל

אומר: "אנחנו נהיה באויר." אני שואל אותו באיזה שעה, ובאשר לפיטרול באויר אני

שואל אם פטיבה היחידה של הפיטרול היא להתריע, כי אז זה לא נחוץ (זה בעמוד מס. 2

של הפרוטוקול) אפא, ואני ממשיך: "אבל, אם טוב לכם להיות באויר, אז תהיו באויר",

כי אמרנו לשגריר האמריקאי שיודיעו למצרים ולסוריה שאנחנו יודעים שהם הולכים

לתקוף ואנחנו מוכנים, ואם עד שעה תמש הם ישנו את דעתם, אנחנו נשנה את החכנונים

האופרטיביים. אשר לאויר - תהיו אם אחם רוצים. הרמטכל משיב: "אנחנו נהיה באויר".

זה, גם נאמר לשר המשפטים בישיבת הממשלה ביום כיפורים,

כאשר הוא שואל: "מה יהיה אם הם יקדימו?" נדמה לי שהרמטכל אומר לו: "חיל אויר יהיה

באויר משעה 11.00-12.00."

עכשו, לשאלת השריון: קדם אני שואל: "אט ניקח את התעלה - מה הם מתכוונים לעשות, האם ארטילריה ומטוסים...?" "וראש אמ"ן מתאר: " בתעלה יעשו דברים כאלה... יקדמו ציוד גישור... ינסו ליצור רושם של גישור עם 5 גשרים, אך ינסו לעמור רק על 3 גשרים, במקביל לזה הליקטפטרס... לגבי שרם-א-שייך אנחנו יודעים שהם הולכים להרוס את הנפט... ואני שואל: " האם באותו זמן אנחנו מקדמים טנקים לתעלה או שאנחנו מחכים עד שיקדמו הגשרים?"

אני רוצה להעיר השומח-לבכם בענין הגשרים. היתה דעה שהם ינסו להטעות אותנו איפה תהיה הצליחה האמתית. הם יקימו יותר גשרים מאשר מספר הכוח שיצטרכו לחצות, ואז השאלה היחה האם בכל מקום שהמעוזים מרווחים שמקימים גשרים - כבר מעבירים לשם כחות, או אלה אולי הגשרים הפיקטיביים ואין צורך בכחות כדי לרכז את הכחות רק במקום הנכון שתהיה הצליחה.

ואז, אנשואל: " האם באותו זמן אנחנו מקדמים טנקים לתעלה או מחכים עד שיהיו הגשרים?" משיב הרמטכ"ל: " יהיו לנו בתעלה שלש חטיבות, חטיבה אחת פרושה לכל אורך התעלה, כשבכל מקום יהיו קצת טנקים לענות לכל אפשרות. שתי חטיבות יהיו מרוכזות ומוכנות להחלטת המפקד לשלוח טנקים".

אחר כך, אני שואל: " מה חיל אויר יוכל לעשות בלילה?"

ובכן, פה לא מוזכר לא שעה שש ולא שעה חמש ולא שעת אפס. אני אעבור על כל החומר, ואם יש בידכם חומר שהוא איננו בידי ואני נזכר שם, אני מבקש להראוח לי.

4829
~~487~~
אג

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ו - בקר
הער: שר הבטחון מ.דיין

זה כל מה שהוא אומר על השריון?

י.דיין :

זהו כל מה שהוא אומר על השריון. לא מוזכר
ענין של שעה - אלא אם כל ירוענן זכרוני - לא

מ.דיין :

מוזכר ענין של שעה ולא ענין של מקום.

פה מדובר על מקום.

ידין :

כן, אבל גאוגרפית לא מוזכר.

מ.דיין :

ברור. זה, לא.

ידין :

כשאני שומע ומכיר את סיני ואני מבין שחטיבה אחת
מפוזרת בין המעוזים לאורך הכביש, לצד זה של

מ.דיין :

הסוללה, לכל מקרה אם מנסים לכבוש מעוזים, ושתי חטיבות יותר בעומק אשר תגענה
אם תהיה פריצה, אם הן מרוכזות בכביש החתם או במקום אחר,

אם את האתאצפאצפאצפא, האם היית מודע ונכנסת

ידין :

לפרטים של החכניוח של 300 הטנקים למקרה צליחה?

למה אני שואל? כי זאת אחת הבעיות שאחנו מנסים לפצח הרבה זמן בקשר לכל הטענות האלו

היחה חכנית "קלע" בדרום שהיא חלק מ"סלע" של חדש

מאי. אבל, במדה והיא נוגעת לאוגדה 252 והיא נקראת "שבך יוניים" ואומרת שבשיטת

עריכה לבלזמה - שתי חטיבות קדימה ורק אחת אחורה למכות נגדיות.

4830

- 44 - 50 -

אג

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בקר

העד: שר הבטחון מ. דיין

אלוף הפיקוד אומר לנו במפורש - וגם הרמטכ"ל אומר

כך - אבל אלוף הפיקוד אומר שההוראה שהוא נתן זה אמנם אשגה עד שעה חמש, לבצע את

"שבך יוניס", שפרושו - וזה כתוב בתכניות ובמפות ובפקודות מבצע - שפרושו שתי

חטיבות מרוכזות קדימה ורק אחת מאחור.

אחרי א.ו.

4831

לפני כן אג.
או.

- 51 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פז - בוקר

העו: שר הבטחון מ. דיין

מ. דיין:

עם כל הכבוד לצב הצבאי של שר הבטחון, כלומר,
שבשבת בבוקר כשהרמטכ"ל אמר לך חטיבה אחת מפורזת

ושתיים מאחור, שקמה בדמיוני התמונה באיזה מרחק הם מרוכזות ?

ידין:

זה לא ענין של מרחק, אלא של שלטת עריכה.

מ. דיין:

אמר את זה פה המפקד. כרגע אני רוצה לדבר

כמו בן-אדם.

ידין:

מה זה בן-אדם?

מ. דיין:

בן-אדם זה מפקד שמפקד על התעלה ומודיעים לו

שהולכת להיות מלחמה, והשאלה באותו רגע אם לקדם

אותם או לא. ואם זה המפקד שאחראי לזה, הוא יכול להיות בכל דרג בפיקוד -

אבל מישהו שאומר מתי אני מתחיל לירות בהם, מתי אני מתחיל להרוס את הגשרים

לפי התכנית. כשהרמטכ"ל אמר מוכן לפי החלטת המפקד לשלוח שתי חטיבות קדימה,

עז נחה דעתי. יש שם מפקד. חטיבה אחת הוא כבר פיזור קדימה, יש לו עוד שתי

חטיבות והוא צריך לשלוח אפילו את שתיהן יחד אם הוא עומד במקום מסוים

ששם הפריצה, אז הוא שלח. בשביל זה המפקד שם. "פור גור סיידק" בשביל מה יש

מפקד?

ידין:

רצייתי רק לדעת, ואם אתה אומר לי שלא, אני לא דן

אותך כרגע לכף חובה או זכות, אני מקבל את השערה

האם אתה, אצלנו זה נתפס כרגע למין פוקס למחקר, אני לא יודע אם משהו היה

עושה את זה אז - האם אתה באמת משבט, כשר הבטחון, או כבן-אדם כפי שאחא אומר,

בכלל נכנסת לבעיות האלה אם התכנית של הגנת התעלה עם 300 הטנקים זה שניים קדימה

ואחד אחורה או אחד קדימה ושניים אחורה?

מ. דיין:

שום דבר. שאלתי אם יש שלוש מאות טנקים, אמר לי כ

איפה? אמר לי - אחת כבר פיזרתי ושתיים המפקד

עם שתי חטיבות מרוכזות. והוא יחליט לשלוח אותן אם ימצא לנכון. אז אם הוא יחל

לשלוח לצפון או לדרום, - לדרום היחה תכנית מוגדרת ואני לא ידעתי אותה,
אלי חצי שנה קודם. אל אני גם לא חושב שלה רלבנטי.

לנדוי: אני בכל תבדוד חושב שזה כן רלבנטי. מפני שבמקרה של

התפה כללית אז הקו הקדמי גשאר ~~הוא~~ חלש מאוד.

אם מלכתחילה הכוונה איננה להכות אותם על קו המים, אלא לתת להם להכנס, א אני מבי
את הדיספוזיציה הזאת. אבל אם הכוונה היא להרוף אותם על קו המים אז פה נוצרת
חולשה מסוכנת.

מ. דיין: כשאני אומר רלבנטי, אינני חושב שרלבנטי מה

נאמר בתכנית סלע או בתכנית שובך יונים שהיא חכנית

סכמטית, לעומת המציאות שמתרחשת כשמתחילה המלחמה. אנני חושב, ואני רוצה
לשים את עצמי בנעליו של אותו המפקד, לא חשוב באיזה דרג, שהוא "ה"מפקד,
שבסמכותו וחובתו להפעיל את ~~ה~~ שלוש החטיבות ולטפל בענין זה. ויש לי תכנית
כזו או אחרת, שבדרך כלל מקצה את הכוחות. כשמתחילה המלחמה, אני צריך לדעת
מה קורה. ונניח שלפי התכנית הראשונה הסכמטית, ששתי חטיבות קדימה ואחת אחורה
או תכנית ב' האומרת את ההפך, ובינתיים הן עומדות איפה שאומדות לפני המלחמה.
וכשמתחיל הדבר הזה, אני מתחיל לטפל בדבר הזה. לפי דעתי, אני לא הייתי המפקד שם,
יכול להיות שאחרים נוהגים אחרת - מוציאים את התיק ואומרים פה צריכה להיות חטיבת
זו,

לנדוי: לא זו השאלה. נשכה לרגע את התכניות. אבל המצב כפי

שהיה ביום שבת. ידוע שנפתחת מלחמה כוללת,

והרמטכ"ל אומר למקרה זה יש לי חטיבה אחת קדימה מפני שאת השתיים האחרות אני שומר,
מפני שאני עוד לא יודע איפה יהיה המאמץ העיקרי. אז השיקול הנגדי, אני כודאי
אני איש צבא, נדמה לי היה צריך להיות - עד שאחה תגלה את זה, במקרה של תקפה לכל
אורך החעלה, אחם במצב של חולשה מסוכנת.

מ. דיין: אינני יודע. אני רוצה לומר, אני יודע עכשיו שהיח

בעיה למה קודמו, לא קודמו הסנקים.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פו - בוקר

הערד: שר הבטחון מ. דיין

שמעתי שהיתה הבעיה כזו.

דיין:

אבל לפי מה שזה נמסר על ידי הרמטכ"ל
לא
הבעיה ~~ה~~בקימת, הבעיה שאנחנו חוקרים אותה.

במידה שאינני טועה במה שחשבתי כשקיבלתי את החשובה

מ. דיין:

הזן זה שלוש החטיבות נמצאות כבר בטוח
אופרטיבי שנכנסות לענין, אחת כבר בפנים ושתיים מגיעות. לא באיזון טוח
שעוללים לאחר את הזמן הנאות, ושהחלטה היא בידי המפקד שהוא צריך להחליט.
הוא בודאי ישב ~~ב~~אם משקפת, ויושב בקו ורואה ושומע ומקבל דיווחים
אם להפעיל פה ושם.

לסקוב:

יש לי נקודה, שבתוך הנושא הזה, הייתי רוצה לדעת

אם הנושא בכלל הובא או היה עליך דיון -

התפיסה כפי שהוצגה כאן אממה שהכוח הסדיר יבלום פלוס הגנה ניידת, כוח סדיר
בולם פלוס הגנה ניידת פירושו של דבר פריצה לצד שני. כי אם להסכים שיחדרו
לשטח שלנו אז זה לא תפיסה של בלימה אלא תפיסה של הכלה אז צריך מאחור לקים
מארבים ולקלוט אותם וכו'. האם כל מה שנקרא "שטח ההריגה", ששם צריך
להרוג אותם, - בצפון זה חעלת הנ"ט, המעוזים והחגורה של המיקוש - איך זה נעשה שם
האם כל ענין התעלה בצד זה של הגדה, בצד זה של הגדה, המעוזים ומה שיש
והכביש הקדמי - איך יהרגו אותם שם, האם זה הובא לדין? האם נכחנה, האם הוגש
הערכת מצב שאממה - אנו אממה ביחסי כוחות שלפי התכנית הסורית ולפי התכנית
המצרית יכולים לבלום אותם ולכן ~~ה~~אנחנו נעבור לצד השני - "צפניה" ו"בן-חיל"
וכו', או בגלל הצרות של המכשול או בגלל שחעלת סואץ לא היתה מכוסה באש,
היה ברור שמול כמות הסנקים שאנחנו מציגים בפריסה במקרה כזה שהם יחדרו,
ואז ~~ה~~שיטת ההריגה צריכה להיות שיטה אחרת. האם דבר כזה הובא בכחול לבן
או אחרי כחול-לבן, להכנס לענין הזה?

מ. דיין:

לא. אני לא חושב שאני אי פעם השתחפתי בדיון

מדוקדק כזה. היה אלוף פיקוד, הייתי מבקר אותו

ושואל. את המכנית כולה ידעתי, את כמות הכוחות ידעתי. אם הוא עשה חרגיל או

תדל"גים או יותר מזה מה קורה במקום זה וזה, פפפ כך וכך שנקים ומהן התוצאות.

אני יודע שכפופים היו תרגילים - "עיס ברזל" בענין זה, אתה מכיר את התרגיל?

כשהייתי בא והיה אריק, או חיים בר-לב או כל מפקד, והיה אומר אנחנו מתרגלים.

אז אני, בחשוכה לשאלתך, אף פעם לא נכנסתי, לא הייתי שותף לבחינה תיאורטית,

מבחינה תרגילית, שבשטח ההריגה יהיה כך וכך. לקונצפציה הכללית של מעבר

לצד השני של החעלה, אינני חושב שמישהו חשב שזה יהיה לפני שנקבל כוחות

נוספים של עשרים-שלושיםאלף. לכן כל הטיפול כולל שטחי ההריגה היו צריכים

להיות בצד זה. אני לא הייתי שותף לתרגיל כזה או אחר.

דיין:

אתה רק אמרתי פעם, אם כי זה לא אולי במישרין

שייך לענין, זה באחד הדיונים, אני לא זוכר מתי,

אמרת להם - צריך לראות את המוצבים, לא את השריון, כישובים למעשה.

מ. דיין:

מתי זה היה?

דיין:

יש כבר כזה. אני כרבע לא זוכר איפה. זה באחד

הדיונים המוקדמים במאי. אבל זה לא שייך כרבע

לשאלה. השאלה שאנו כרבע רוצים לדעת, אני קיבלתי את החשוכה שלך,

שאתה היית מודע שלוש חטיבות שריון יש בדרום וכשביל פעולות התקפה גדולות

כגון צליחה, ממילא יש צורך לגייס מילואים. זה לא שייך לענין. איך בדיוק

שלוש החטיבות האלה ערוכות - אחת קדימה, שתיים קדימה, זה היו תרגולים של המטכ"ל

שסמכת בענין זה על הרמטכ"ל ואלופי הפיקודים. האם זה נכון?

מ. דיין:

עוד יותר מזה. אני רוצה לומר - לו במקום התשובה

הזו הרמטכ"ל היה אומר לי - יש לי שתיים קדימה

ואחת מאחור, הייתי שומע וממשיך הלאה. לא הייתי מערער על זה. הוא אמר אחת

מפוזרת בין המעוזים ושתיים מרוכזות.

4835

א.ו.

- 60 - 55 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פו - בוקר
העד: שר הבטחון מ. דיין

נניח שהיה אומר לי יש לי שתיים מפורזות בין המעוקלים ואחת מרוכזת מאחור.
הייתי אומר לו, טוב, מה הלאה. לא היה עולה בדעתי להכנס לשאלה לבין שלוש
חטיבות באותו שלב, קבע, קבע. כן כן
מה זה הוא? זה מפקד החזית, מפקד הקו,
ועליו קצין אג"ם של הפיקוד, ואלוף הפיקוד, וקצין אג"ם של המטה הכללי, להרמטכ"ל,
אז יבוא שר הבטחון שלפני עשר שנים היה גבור סיני ויאמר לא,

אחרי כן מי.

לפני כן - או

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

הערה: שר הבטחון מ. דיין

אז יבוא שר הבטחון שלפני עשר שנים היה גיבור סיני ויאמר להם: לא, העבירו חטיבה אחת לכאן או לשם? ~~אם לא קאלאגאצאצא~~ זו דילטנטיות.

אני במידה כזאת כן יודע בעניני צבא שלא היה עולה בדעתי אף פעם אחת ברצינות לכפוח או להכריע, יותר מאשר להציב לפעמים סימני שאלהץ על האין עושים. ובעיקר בענינים של שריון או אויר, אני שואל מה עושים ומסבירים לי איך - אז אני יכול לשם הבהרה. אבל ברצינות לחשוב...

אינני יודע אם אתם ערים לזה: חיל האויר הפך להיות ~~אמ~~ 8%

ל-51% מהתקציב של הצבא. והשריון - עוד 30%. וכל שאר צה"ל זה 20%.

היו"ר אברנט: חיל האויר כמה?

מ. דיין: 51%-52% מכל צה"ל, מהתקציב - זה חיל האויר. צה"ל היום זה

חיל האויר, פלוס שריון שזה 30%, ועוד 20% זה כל שאר הדברים

ביחד. עכשיו, בשריון - ולפי דעתי בצדק, מאז - ואני לא אלך יותר מדי אחורה - אבל נאמר מאז חיים בר-לב, מאז ואלוף טל, וכשראש אג"ם של בר-לב היה אלעזר, הרמטכ"ל הנוכחי, ואלוף הפיקוד/הנוכחי, אלוף פיקוד הדרום הקודם - זה הכל שריון. ואלברט וברן ודן לנר שכולם היו אחראים לקוים וכולם עוסקים בענין הזה יום ולילה, בתכנונים האלה ובפעולות האלה. אז לבוא כשר הבטחון, שהיה רמטכ"ל ב-1957, ולומר: תקדם חטיבה או הנה או שמה, או אפילו תעשה מעוז כאן או מעוז אחר, שזה ובר יותר פשוט - לא היה עולה בדעתי לקבוע איפה יהיו המעוזים ואיפה חתיה הסוללה ואיפה חתיה הרמפה. צריך לקדם שתי חטיבות - שתי חטיבות.

בשבילי השאלה היתה האם 300 הסנקים שם מוכנים, נמצאים ליד

התעלה, והמפקד שם יודע שהולכת להיות מלחמה, ויפעיל אותם לצורך זה.

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בנוקר

הערד: שר הבטחון מ. דיין

ידין: דבר אחד ברור לי בכל אופן מהחשובה הזאת של ראש המטה הכללי, זה החילת השאלה שהייתה לי, שפה, בחשובה הזאת לשאלה שלך, אם אנחנו מקדמים סנקים או לא מקדמים סנקים - לא מדובר על-ידי הרמטכ"ל שיש איזו בעיה אם לקדם סנקים או לא לקדם סנקים, חוץ משיקולים טקטיים. זה ברור.

מ. דיין: לא לוח זמנים ולא טווחים, שום דבר. זו הייתה אחת משתיים-עשרה שאלות שדילגתי מאחת לשנייה: מה עם חיל האוויר, מה עם שארם-אל-שיין. זה לא היה קד"ם שר הבטחון.

בבנצל: וגם לא שאלה של ההורדרות המצב? זה הלא כבר כן בתחום שר הבטחון גם לא הייתה שאלה שאתה אמרת שאם מטוסים יעברו את הגבול, זה לא, לא לפני שיהיה משהו; אבל שטנקים יזוזו בחוץ השטח המוחזק על ידינו - לא התעורר שזאת יכולה להיות התעוררו?

מ. דיין: שום פגם. והרמטכ"ל אמר שכבר חטיבה אחת הוא קידם כבר בין המעוזים. לא עלה בדעתי שיש בזה איזה שהוא פגם. כבר גייסנו את כל הצבא, שלחנו את כולו, כבר קיבלנו הודעה שהולכת להיות מלחמה, כבר שעה 12.00 או 11.00 בצהריים. אז הרי הוא אמר לי: חטיבה אחת פרוסה לכל אורך החעלה, כשבכל מקום יהיו קצת סנקים לענות לכל אפשרות. זה כבר עשוי, ולא היה עולה בדעתי שזה לא עשוי.

לנדוי: וזה באמת לא היה עשוי.

מ. דיין: אינני יודע יותר ממה שנאמר לי.

לנדוי: הם היו במרחק-מה מן החעלה, אבל לא בין המעוזים.

ידין: בצפון, בסנפירים, אבל בדרום...

מ. דיין: בדרום כשנאמר לכל אורך החעלה, כשבכל מקום יהיו קצת סנקים -

אז אני גם כן אינני חושב שעשינו... בחוץ המעוזים היו

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

הער: שר הבטחון מ. דיין

במקומות מסויימים טנקים. אבל זה צריך להיות במרחק של ממש המש דקות או שלוש דקות, מאחורי הסוללה העורפית, חוץ משטח הביצות.

היו"ר אגרנט: אבל אפילו בשבת בבוקר אתם עדיין קיויחם שאולי האזהרה ששלחנו לארצות-הברית, או ההודעה ששלחנו לארצות-הברית, שהיה בה גם משום החראה, זה עלול עוד לעצור את המלחמה, לעצור את המצרים והסורים מלפתוח באש ולהיכנס למלחמה טוטליה. האם לא חשבתם אז שבכל זאת יש לכלכל את ההכנות הצבאיות, את ההיערכות הצבאית, לקראת המלחמה, בצורה כזאת שזה לא יביא למה שקראו החרדרות? אפילו בשבת בבוקר. כי כזאת היחה כנראה התחושה של המפקדים במקום, על כל פנים בדרום, של אלברט למשל.

מ. דיין: עם כל הזהירות של חשובה א עכשיו - אני חושב שלהיפך...

היו"ר אגרנט: גם אלוף פיקוד הדרום, גונן, גם כן אמר שהוא שמע את זה, אינני יודע ממי הוא שמע את זה. אז אנחנו משתדלים לדעת מאין זה בא.

אם יש שנים ש...

ידין: הרמטכ"ל אומר שלא, שר הבטחון אומר שלא, הסטינוגרמה לא מדברת

על זה...

מ. דיין: בכלל לא ראיתי אותו, איפה יכולתי להגיד לו?

אני יכול לדבר...

ידין: יכול להיות עוד מישהו, אבל אני לא רוצה לדבר על זה עכשיו.

היו"ר אגרנט: ב-5 לאוקטובר היחה אצלכם גישה כזאת, שצריך לעשות הכל כדי

למנוע החרדרות. זה היה ב-5 לאוקטובר.

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

העד: שר הבטחון מ. דייןמ. דיין:

לפי הבנתי, כאשר הודענו להם שהם יודעו שאנחנו מוכנים למלחמה,

אז אז להסתיר את ההכנות - כבר לא היה כל טעם. אנחנו אמנו

שהם צריכים לדעת שאנחנו מוכנים לזה שהם עומדים לתקוף. המטוסים שלנו

בשמים. לן אני הייתי חושב שצריך להיזהר בשעה 11.00 או 12.00 בצהריים, שלא

יחשדו בנו - הייתי אומר: אל תחזיקו פטרולים בשמים כל הזמן. הדבר היחיד שאמרו

שלא יעשו זה מכת מנע, כשהיה על זה קודם דיון והיתה החלטה: לא. אבל פרט לזה -

תחזיקו את המטוסים בשמים כל הזמן. ולעשות את ההכנות האלה של קידום טנקים,

לא רק שזה איננו עומד בסתירה להודעה שהם יודעו שאנחנו מוכנים למלחמה, אלא זה

ממחיש את זה.

אז ברגע שהודענו להם: אנחנו יודעים שאתם עומדים לתקוף - אני

עד כמה שיכולתי לשקול את זה...

היו"ר אגרנט: בכל אופן זה לא בא ממך. זה מה שרצינו לדעת.מ. דיין: לא זה ולא דומה לזה.

ב-12.00 בצהריים זה היה כבר... מלחמה זה מלחמה, והיתה שאלה

אם לגייס 100 אלף או 50 אלף. אמרו: לגייס את הכל. השיקול

הפוליטי הזה הוכרע על-ידי ראש הממשלה. הרי ידעתי ש-100 אלף זה 150 אלף...

ידין: זה כבר היה ב-9.30.מ. דיין: כן, קדימה. ואז כבר נגמר, כולם מתגייסים, כולם כבר נוסעים,

המטוסים בשמים, והכוחות צריכים להיות ערוכים למקרה של מלחמה.

השאלה היחידה ששאלתי את הרמטכ"ל בענין זה זה בענין הגשרים; איננו יודעים

מתוך כל הגשרים האלה מה יהיו הגשרים, נקרא לזה, הפיקטיביים, ומה הריאליים.

אתם רוצים לחכות, קודם שיכינו את הגשרים ואחר כך לתקוף את זה, או להתקרב

בזמן שמקימים את הגשרים, ואז נאמר צריך ללכת לחמשה גשרים במקום לשלושה גשרים,

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

העו: שר הבטחון מ. דיין

שעליהם באמת יעברו הכוחות. אז הוא אמר: עושים אח שני הדברים: קצת כוחות קידמנו לכל אורך התעלה, ואת השאר אנחנו משאירים מוכנים להחלטתו של המפקד. הלא מה ש השאלה ששאלתי אותו? שאלתי אותו בקשר לגשרים: איך אתם רוצים להגיע לענין הגישור.

ידין: בסטינוגרמה הזאת - אנחנו עוד נקרא אותה אחר כך, אבל אתה כבר סימנת - מדובר פה בכלל על הכנות ל"בן-חיל", או לצליחה מוקדמת

שלנו בכוח הסדיר?

מ. דיין: אינני חושב, אינני יודע.

ידין: טוב, אנחנו עוד נעבור על זה. התשובה ברורה.

מ. דיין: אם יש עוד שאלות בענין זה, בבקשה. אם לא - אז אני כבר מעבר לקד"ם, כלומר אני רוצה לחזור. אם אתם רוצים שאמשיך בדברי...

ידין: אולי עוד שאלה קטנה בענין הקד"ם. הרמטכ"ל, כשהוא דיבר אצל

ראש הממשלה לפני זה, וקיבל חשובה נגד מכת מנע - הוא עדיין

בטקטיקה, כמו שהוא אומר, ובצדק, מסויימת - ניסה להשאיר לו אפשרות. הוא אמר: טוב, לא מנע. אבל יכול להיות שהם יעשו איזון שגיאה או אני יודע מה, וכו' וכו',

ולא מאוחר לי להחליט על המנע, כלומר התאריך המאוחר ביותר כשבילי זה שעה 1,

אני לא זוכר כרגע. בקד"ם הזה אתה אומר משהו בענין המנע?

מ. דיין: אני צריך לראות. אני יודע שהוא אמר לי: אני מחזיק מטוסים

בשמים. אמרתי לו: טוב מאד, אתה חושב שזה טוב - החזיק אותם.

אני צריך לראות, פשוט.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

הער: שר הבטחון מ. דייןהיו"ר אגרנט:

על מנע אתה לא זוכר.

מ. דיין:

צריך לראות. גם את זה אני עצמי לא קראתי. אני אומר שצריך

לראות. צריך לראות, פשוט, זה הכל רשום.

ידיין:

אין לי יותר שום שאלה ברגע זה. אני אקרא מה שכתוב.

היו"ר אגרנט:

באחת עוד קיויחם שבכל זאת המלחמה לא תפרוץ - זה יוצא מדברין,

מה יהיה אם נצטרך לשחרר את המילואים, במקרה שמלחמה לא תפרוץ...

מ. דיין:

כן. זו אפשרות, כן. כל מה שהיה לנו עד אז זו ידיעה

אמר לצביקה באיזה שהוא מקום. הלא יכולנו להגיע להנחה שהמלחמה

תחיל כיום הכיפורים בבוקר כתוצאה של מה שאנחנו רואים בשטח. זה דבר אחר.

אבל מה היה? קיבלנו ידיעה מעיר פלוניה שאיש מסויים אומר: היום בשש זה יתחיל.

לא איזו שהיא אינדיקציה בשטח על כך. יכול היה בדיוק לבוא יומיים קודם ולומר

או יומיים אחר כך ולומר. לכן השאלה היתה אם הידיעה שלו נכונה או לא, אם היא

חתמם או לא. ועד שלא פתחו באש - לא...

ידיין:

נכון. אבל מאידך אתה אמרת לפני רגע שבשעה זאת כבר הייתם

געולים על מלחמה.

מ. דיין:

כן, כן. כי אני חשבת שזה עושה רושם רציני, בעיקר מה שצביקה

אמר שהוא אמר: תשמעו, זהו זה. טוב, זה הצטבר והצטרף לדברים

אחרים. אבל לחשוב מה יהיה אם זה לא, ומה נעשה עם ה-100 אלף איש - זה מותר.

היו"ר אגרנט: על מה אתה רוצה לדון עכשיו?

העד: שר הבטחון מ. דיין

מ. דיין: אני רוצה לשאול אחכם. אני הכנתי את הדברים הבאים: הכנתי את ההוראות שניתנו על ידי, ההוראות הממשיות לצבא, ממאי ועד ספטמבר, להתכונן למלחמה. זה כלפי מטה. ב) את הדיווחים שלי כלפי מעלה, כלומר לממשלה ולועדת החוץ והבטחון, בכל הנושאים האלה אם תהיה מלחמה או לא. אני חושב שחובתו של שר הבטחון, אם הוא הושב שיש אפשרות של מלחמה, א) לתת הוראות מתאימות לצבא; ב) לשחף בדבר הזה את הגופים הפרלמנטריים, ראש הממשלה, ועדת חוץ ובטחון והממשלה. ג) בשלושה כנסים סגורים של הצבא, פיקוד דרום, פיקוד צפון, פיקוד מרכז, כלומר של כלל הצבא, שנערכו אתי אחרי מאי - התראת בעניין זה לצבא כולו. והתבטאויות מסויימות בפומבי. אני הייתי פחות מחשיב את ההתבטאויות הפומביות, כי לא אומרים בפומבי דברי מלחמה. בכל זאת בפו"ם, פיקוד ומטה, זה פורסם פומבי. אז בביח-ברנר, ובפיקוד ומטה - הכאתי גם כן. ואחרון אחרון - אולי החשוב מכל - ההכנות של החקצמות הצבא לקראת המלחמה, גם בחודשים האחרונים וגם בתקופה מ-1967 ועד כאן.

אחרי כן רשמה ט.ק.

אני שואל את עצמי, כשר בסחון שחושב שצריך למלא את חפיקו (א) מה ההתעצמות של הצבא, הכנת את הצבא פיזית או לא? ב) הוצאת הוראות לחכנון והוראות לביצוע להכין את הדברים? הולכת להיות מלחמה, האם אמר להם להתכונן למלחמה, ואם אמר זאת גם לכלל החיילים, גם הוראות וגם אספקה. האם אמר לממשלה, ואם אמר לוועדה חוץ ובסחון. הדברים אף האלה, מבחינת החומר, יש פה כל הסטנוגרמות, מבחינת פסוקים מנחים, יש בכל אחד שנים-שלושה פסוקים שאם אתם רוצים לקבל את זה, אקרא זאת. ואם לא - אקח את כל החיילים חזרה.

הי"ר אגרנט: אולי תחזור שוב על הנושאים.

מ. דיין: ההתעצמות שאח בין 1967 ועד 1973 ובחורן זה דגש ממאי

ועד ספטמבר-עד אוקטובר, עד יום הכיפורים, ובאותה תקופה

שחשכתי שעלולה להתחדש מלחמה. ב) הפקודות לצבא להכין תכניות להכנס למלחמה. לא מספיק שאני חושב, שהצבא יהיה מוכן לכך. ג) דיווחים לממשלה ולוועדה החוץ והבסחון בנוש זה. התכוננו מלחמה, הערכתי בדבר אפשרות של חידוש המלחמה. ד) הופעות פומביות וסגורות. סגורות זה עם כל הצבא, שלושת הפיקודים ודברי בענין זה, פומביות לא אספתי את כולן. אין לזה גבול, ולדעתי זה גם לא חשוב. בפומכי אי-אפשר לדבר על מלחמה. הצטיינות זה בחורן ההתעצמות.

נבנצאל: אפשר להוסיף עוד נושאים. למשל, מידה שבה בדקת

אם צה"ל הוא מה שהוא צריך להיות, שומר על רמתו, שומר

על כוונותו, על המשמעת, על רמתו המוסרית, והאם תכנוניו עונים לכל הצרכים. זה עוד יכול להיות בתחום הפיקוח הכללי של שר הבסחון.

מ. דיין: אינני יודע, אינני יודע. אני מודה, שמדי פעם

כאשר באתי למוצב בחעלה ואמרו לי שתוך כך וכך דקות

יכולים להגיע הטנקים, לקחתי את השפופרת ואמרתי: מי מדבר? אמר לי: מפקד פלוגה

זו וזו, אמרתי בבקשה קדימה לחעלה. לא עשיתי זאת ברצינות, אצאאם באמח אני

צריך לעשות פיקוח על כוונות בצבא, צריך אולי לעשות כמו שנדמה לי שישנו בצבא

הצרפתי, שיש שם אינספקטור ג'נרל של הצבא, בדרג של משרד הבטחון ושהוא יעשה זאת, אני יזמתי בשעתו את נציב הקבילות, לא היחה התלהבות רבה בצה"ל לקראת זה, אבל מפני שידעתי שאני עצמי אינני יכול לעשות זאת, משרד הבטחון או שר הבטחון זה איש אחד, עם אגף שאוסף לא בפיקוח על אחריס אלא בנושאים בפני עצמו. מר נבנצאל בקיא בו אולי יותר ממני אפילו באגף האצטאצ המשקי. אין לי שום מנגנון של פיקוח ואינני רואה את עצמי ככזה שיכול לעבור או מיחידה ליחידה או מפיקוד לפיקוד ולבדוק את הכוונות. עשיתי זאת כשהייתי רמטכ"ל, אבל לרמטכ"ל יש מטה שלם לדבר זה. אני אשלח את סגן אלוף בראון לראות אם פיקוד דרום בכוונות או לא...

נבנצאל:
אני לא התכוונתי בפיקוח המיקרו, אלא במובן הרחב יותר. אם מחעוררת שאלה בתחום זה, אתם בכנסת גם צריך לענות על הנושא. איך גורם אחר שאחראי, להיווכח באופן כללי אם נשמרת הרמה או יש התפתחויות בחומים אלה, לזה התכוונתי. ברור שלא שר הבטחון צריך לבצע אפילו לא על ידי עוזרים, פיקוח בשדה.

ס. דיין:
זו שאלה חשובה מאד, אבל כשאני שואל את עצמי איך אני יכול לדעת אם הרמה בחיל האויר נשמרת או לא? אני שומע דיווחים, אני רואה את אחוז התאונות, אני יודע איך הם בקרבות אויר-אויר, את החוצאות של זה. אני מניח שיש לנו חיל אויר טוב מאד. מידי פעם אני שומע אפילו דיווחים על מפקד כזה או אחר. אבל שר הבטחון אינו מוציא מינוי אחד. אני אינני ממנה אלוף משנה או אלוף, אלא יכול לאשר לא לאשר המלפת דמטכ"ל. כל הסמכויות האלה שהיו בשעתו בידי שר הבטחון, בן-גוריון מלכתחילה העביר אותן לצבא. אני בטוח שהשאלה היא רצינית, לשאול 50% מהצבא זה חיל האויר, 30% זה שיריון, האם הוא נמצא ברמה טובה או לא, ברמה מקצועית, האם זו מכונת מלחמה טובה או לא.

לומר ששר הבטחון הזה פיקח על זה, אינני רוצה להחיתם
לשרי בטחון הקודמים, חוץ מאשר הכרה כללית, והייתי פעם בתרגיל - אבל נניח שהייתי
חושב שהתרגיל מוכיח שהתרגיל לא טוב, לומר שאני מאצאאא מבחינה מקצועית יכול
לשים את האצבע יותר מאלוף טל או אחרים על זה שבשיריון צריך לעשות שינוי?

אביא בחור דוגמא שני דברים בשאלה זו: היתה מחלוקת בצבא

על דוובה החדש, הגליל. היו שני דגמים. דגם א' ודגם ב'. אחד גליל שפיתחו ואחד
של החעשיה. באו אלי ואמרו שיש מחלוקת, האם לצייד את הצבא בדגם הזה או בדגם
השני. אמרתי שבשום אופן אינני כותבת להכריע בזה. אני יכול לקבוע מי יהיו
ה"רבנים" שייקבעו בענין זה. אבל אינני יכול לבדוק איזה רובה יותר טוב. זה
הולך לדברים הרבה יסודיים. אני יכול להכנס
כרבע שהענין הופך לענין עקרוני.

אם צריכים להיות מסוגלים לתקוף את ברית המועצות

או את עיראק או רק את המדינות השכנות, אני אומר: זו כבר שאלה של קונספציה
וגם כן אני רוצה לשחק בזה את הממשלה וכן הלאה.

היתה בשעתו מחלוקת על מבנה האוגדה. לא רציתי להכריע.

הרמטכ"ל לכריע. איך אני יכול, על יסוד הרמה המקצועית שלי ודעת יחיד כזה? יעשו
דיונים. הלא הדיונים במטה הכללי הם של מטה כללי, יש דעות שונות. אני יכול
לומר שאני חושב שצריך להיות רמטכ"ל שהוא האיש הטוב ביותר, תחיל מספר 1,
וצריכים להיות לידו אנשים כעלי כושר הכרעה.

אני לא מוכן לקבל ולומר שפיקחתי על הרמה המקצועית

של הצבא או על הרמה המוסרית. לו היה מתברר שיש מעילות ושודד או שמשתמשים
כרוב לצרכים פרטיים ודברים אחרים, דברים שכל אזרח יכול להכין בהם, הייתי

מקצרב בזה.

אנחנו שמענו והדבר מצא מאד חן בעיני. אחד המחט"ים

לנדוי:

שהעיד פה אמר שבכנס של קצינים עליה על הכמה ואמר:

אינני רוצה שנשוחיכם השתמשנה במכוניות הצבאיות כדי לנסוע למספרות. אני חושב שגם לדברים אלה החכוון ד"ר נבנצאל בשאלתו.

מ. דיין:

זה אני יכול לומר, כי זה כל אורה יכול לומר.

אבל אחת בתור שר הבטחון יכול לתרום משהו לתקן את

לנדוי:

הפגמים האלה עד כמה שהם היו.

השאלה נשאלה על הרמה הכללית של הצבא.

מ. דיין:

גם המוסרית.

לנדוי:

המוסרית זה מושג שאינו מקצועי. אבל לגבי הרמה הכללית

מ. דיין:

של הצבא...

משמעת זה כן מקצועית.

נבנצאל:

הבעיה
זה ענין של השקפה. אני עוזב רגע את אצאא הזאת.

דיין:

חברי ירצו ללחוץ על הבעיה הזאת - זה ענין של השקפה.

אפשר לחשוב שכן צריך, אפשר לחשוב שלא צריך. אני אולי יכול לחשוב שכן צריך היה.

על בעיות מסוג זה של החנהגות של קצינים. מביאים אלינו עדויות ואומרים - אני

לא קובע עדיין עמדה - שאהת הסיבות למלחמת יום הכיפורים, בין היתר, זה שמגדלים

במקום לגור יחד עם היחידה שלהם בשדה, היו גרום במלון הסמוך; שמדריכים בפו"ם

במקום לגור בפו"ם היו גרים במלון הרצליה. שככלל הצבא השמין ויבעט. אם היה

צריך להכנס לבעיה הזאת או לא...

לזה נכנסתי.

מ. דיין:

בסדר. אני עכשיו מבין מה שאתה אומר שלא רצית להכריע

דיין:

בענין מבנה של אוגדה, כי באמת פהיש בעיה איפה

החוס בין שר הפטחון - בין אם היה רמטכ"ל ובין אם לא - לבין הרמטכ"ל. אבל
הייתי רוצה בכל זאת לשמוע - אם לא הכנת את החיק להיום באחת הפעמים הנאות - אני
רוצה להציג לך שלוש שאלות שהן במפלסיכ שונים שלפי דעתי אפשר לטעון ששר הבטחון
כן היה צריך להכריע, או לפחות היה חייב להשתתף.

אקח דוגמא קיצונית דווקא מהצד המשקי. רק אתמול בערב

הייתי באיזו מסיבה ומשהו בא ואמר לי, שהוא במצב רוח רע - זו אורגיה לאומית -
כי במקום שהוא גר, אומרים: אתה רואה את כל שבע הוילות האלה? - זה הוילות של קבלני
החעלה. כלומר, יש איזו שהיא דעה שבענין בניה המעוזים בחעלה, קו בר-לב במרכאות
או לא במרכאות התעשר חלק סגמנט רציני של הציבור. זה וודאי חייב להיות בדרך
זו או אחרת שפיקוח של שר הבטחון, כדי לדעת מה קורה.

כלומר, אם יש לך עמדה בענין זה, או אם נקטת אז בפעולה

מסוג זה, כאשר הובא הדבר לידיעתך. אם יש חומר בענין זה, אני הייתי מקדם אותו
בכרכה.

עכשיו שאלה הפוכה והיא באמת מקצועית. אבל היא

אסטרטגיה-פוליטית. אנחנו יודעים שהיה ויכוח גדול מאד בצה"ל מאז 1967, על
הקונספציה של הבנח החעלה, כן מעוזים, לא קבלנים, חפישת אלוף שרון ואלוף סל
נגד חפישת בר-לב. מה הייתה העמדה שלך בענין זה, האם הכרעת בענין זה או לא הכרעת,
או האם חשבת שאתה צריך להכריע. הייתי רוצה לקבל חומר מרוכז על כך אם יש
לך משהו להגיד על כך.

עכשיו אני אקה בעיה קטנה לכאורה, והיא בהחלט אפשרלשים אותה על הגבול בין מקצועית או לא מקצועית, אבל כמו שנאמר, בענין זה כל אזרח יכול להביע דעה. אני שואל אותה לא באופן תאורטי, כי התעוררה הבעיה. בתקופה מסויימת הייתה תכנית להצית את התעלה כאמצעי הרחעה. אנחנו קבלנו ידיעות מהמטה הכללי באופן מוסמך, שכשנה לפני המלחמה לערך, המטה הכללי נתן הוראה לגנוז את כל העסק הזה כי זה יקר וכן הלאה, יש לנו מסמכים. יש לנו פרוטוקול ממאי 1973 - אתה אני חושב לא היית נוכח שם אבל אני קראתי זאת - מישיבת המטה הכללי, כשאריק שרון אומר: אני בכל זאת חושב שצריך את הענין הזה של אור יקרות להחיות, כי יש בזה משום הרחעה. ולבסוף אנהנו אצאאא שומעים שכמה ימים לפני המלחמה, אלוף הפיקוד הזה בכלל נותן הוראות להפעיל בכל זאת את אור יקרות. היה לו רושם שכאחד המקומות זה עדיין קיים, ובסופו של דבר זה לא הופעל.

האם הבעיה הזאת של "אור יקרות" בזמנו כשהוחלט לבטל

אותה, הובאה אליך לאישור או לא? המטה הכללי החליט על זה על דעת עצמו?

בכוונה בחרתי ארבע בעיות, חוץ מבעיה המורל שאולי

ד"ר נכנצאל התכוון אליה. שאלה אחרונה: אתה אמרת שאם לא תכנס להחליט אם ליצר

רובה כזה או אחר. לזה אני מסכים אתך. אני לא יודע בכלל אם הרמטכ"ל היה נכנס

לק. אבל קבלנו המון חלונות בריעבוד, אחרי המלחמה, שחיילים היו בלי רובים.

זה אמר שהיה לו רובה צ'כי וכו'. ושאלנו את סגן הרמטכ"ל, היחכן - וגם כגין

עשה מזה מהומה אחר כך - היחכן שעם כל הכסף שהושקע בצה"ל נכנסנו למלחמה

בלי רובים?

(אחרי כן רשמה רב)

לפני כן רשמה ט.ק.

- 81 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ר.ב.א.

ישיבה פ"ג (בקר)

העד: משה דיין

שהוחלט ליצר את ה"גליל", עשו לוח-זמנים

י. דיין:

מסויים. לוח-הזמנים היה כזה שה"גליל" היה מגיע

לסל זה"ל בעתיד, האם זו לא שאלה שאתה היית כן צריך להכנס, מצד אחד
 אחר אומר במאי לצבא, הקיץ, אנחנו צריכים להיות מוכנים למלחמה. מאידך, לוח-הזמנים
 של הייצור עומד אולי בסחירה מסויימת עם לוח-הזמנים הכולל.

האם הבעיה הזאת של ייצור נכנסת לענין הזה, לא נכנסת? אני כרבע לא אומר
 אם היית צריך להכנס או לא.

אלה ארבע שאלות שבכל זאת הייתי רוצה לקבל הומר עליהם.

שאלתי התייחסה עוד לשני אספקטים ספציפיים: א) לבעית

נבנצל:

המשמעת. המשמעת בכללותו. אנחנו יודעים שזה הפסיק את

המטכ"ל באופן קבוע, במשך כל השני, אבל אצטמצמת את זה מחמקד בעיקר בשנים
 האחרונות, וזה היה מוכרח להגיע לשר הבטחון.

רק קוריוז. דרך אגב ב-4 לאוקטובר, כל ישיבת המטה הכללי

י. דיין:

של 4 שעות היתה מוקדשת לבעית משטר ומשמעת.

דבר שני הנושא הגדול - של ההערכה העצמית שלנו.

נבנצל:

זה חל אמנם גם על כל המדינה, שם השאלה יותר אלה על

הממשלה כולה. אבל לגבי מערכת הבטחון זה שייך גם לשר הבטחון באופן ספציפי: אם

בדקנו מרי פעם בפעם אם אנחנו לא נתפסים כבטחון עצמי מופרז, ולא רואים

דברים לא באותה באותה קנה המידה הנכון, או שמא בעקבות נצחון קודם וכו', אנחנו

אולי נתפסים לבטחון עצמי מופרז?

אנחנו נעשה עכשיו הפסקה קצרה.

היו"ר אגרנט:

ישיבה פ"נ (בקר)

העד: משה דיין

היו"ר אגרנט:

מר דיין, אנחנו הגבלנו, בשלב זה, את העדות שצך לשני נושאים שאני הזכרתי לפני שהתחלת להעיד.

אצי אחזור עליהם: (1) המידע שהיה בידך מיום 13.9.73 על מהלכי האויב וכוונותיהם לפתוח במלחמה? וכך הערכות והחלטות שנהקבלו ענין זה. דומני שעל זה כבר העדת.

(2) כוונות של צה"ל והצעדים שננקטו בענין זה מיום 13.9.73

עד יום 6.10.73 ועד בכלל, להבדיל מתכניות הקרבות שהיו בידי צה"ל. ביחס לענין השני, או אפילו הענין הראשון, אם לא הזכרה איזה דבר, על זה אנחנו רוצים שאחא חגביל אח עצמך. אתה יכול לכלול את חודש ספטמבר אם אחא רוצה, אם יש לזה איזה הלכה על זה. על יתר הדברים שהזכרת, אנחנו נבוא לזה יוחר מאוחר. אחא יכול, אם אחא רוצה, להקדים בענין החעצמות צה"ל. הדגש, ממאי-ספטמבר, הפקודות בדרגים שונים של הצבא. להכין תכנית למלחמה, הדיווחים לממשלה. לוועדת הוץ ובטחון של הכנסת. אגב יש לנו כל הפרוטוקולים בענין זה, כך שיש לנו כל דבריק בענין זה שם.

הדבר הבא - ההופעות הפנימיות. במידה שזה לפני

החקופה הזו, אנחנו כרגע לא מעונינים בזה. יכול להיות שאחא גמרת. בשלב זה אתה יכול, אם אחא רוצה, להגיש לנו כל המסמכים שיש לך בענין זה. אחר כך נוכל לקרוא אותך בחזרה לעדות להדגיש את הדברים שאחא מוצא אותם לנכון. אם אחא אוצה, או כאשר תתן את העדות שלך אחר כך. כפי שאחא רוצה.

אני רוצה לקבל את הנחיתכס. במידה שהדבר תלוי בי,

מ. דיין:

אני אינני רוצה להוסיף דבר. במידה שהדבר תלוי בי,

כאשר קבלתי את השאלות שחוצגנה לפני מה-13 לספטמבר, לא חשבתי להכנס למאי, כאשר תוך כדי שאלות, נאמר נשאלה השאלה: האם הרמטכ"ל חשב שבפיקוד דרום, הכוח הסדיר יכול להספיק לבלימה? - הייתי צריך לחזור למאי, כאשר קבעו את 300 הטנקים. אבל מבחינתי, במידה שהדבר תלוי ביוזמתי, גמרת.

ישיבה פ"נ (בקר)

העד: משה דיין

יש שאלה אחת שאני רוצה לשאול, שהיא חורגת, אבל היא שאלה כללית מאד ואחה כבר דברת על זה בעצם,

היו"ר אגרנט:

אבל אני רוצה לקבל ממך הגדרה יותר מדוייקת, על הגבול המפריד בין סמכותך, ובין סמכותו נאמר של הרמטכ"ל. עד היכן אחת נותן לו הנחיות ואיפה הקו שמעבר לו אינך נותן לו הנחיות? לזה יש השלכה על באחריות הפרלמנטרית שלך כשר הבטחון לפעולות של הצבא.

אם היית יכול לעשות את זה עכשיו היה רצוי

מאד.

אחה נחת כמה דוגמאות אבל אני רוצה הגדרה יותר

מדוייקת וחדה בנושא הזה.

אני רוצה להגדיר את זה כך...

מ. דיין:

אני רוצה לומר, שגם אנחנו חרגנו בכמה שאלות

היו"ר אגרנט:

ששאלנו אותך בענין זה.

מ. דיין:

לפני גמר הישיבה אני רוצה להבהיר לעצמי לגבי השאלות שנשאלתי קודם, אם אני צריך להחזיר להם.

אני הייתי מעדיף, אם אפשר, לחזור על השאלות שנשאלתי פה לפני שעזבתי, ואחר

כך לשאלה האחרונה אם אפשר?

היו"ר אגרנט:

כן.

כי אני לא כל כך הפי מהשאלות האלה, לא בגלל

מ. דיין:

הקושי שלי, אלא אני רוצה לנסות להשיב על חלק

מהם מיד. אם אתם תחשבו, שאתם רוצים חומר יותר מפורט, אני אצטרך להכין את זה.

לשאלה הראשונה - בענין התעשרות הקבלנים, הוילות

וכן האלה, הדבר בא לאמצעית, על אולי עלולה להיות התעשרות, הדבר

ישיבה פ"נ (בקר)

העד: משה דייץ

מ. דייץ:

כא לידיעתי לא בזמן שהם בנו, אלא כאשר התחילו לצעוק על זה שהם קבלו בשעחו
רווחים מופרזים, לא עסקתי בזה, אני מניח שזה ענינו של מבקר המדינה, אבל אם,
אני קודם כל אומר - שאני לא עסקתי בזה. אבל אם כאשר הגיעה אלי הצעקה, זה כבר
היה כאשר הם בנו את הוילות שלהם, לא כאשר הם בנו את המעוזים. אני לא עסקתי בזה.
זה יכול להיות גם נושא למבקר המדינה, אבל אף-פעם
המבקר לא במקום השר האחראי. זה לא קיימץ המבקר הוא

בבנצל:

רק מבקר.

מ. דייץ:

אבל זה שאני לא עסקתי בזה, זה אני מוסמך לומר.
זה ענין אחר, אבל המבקר לא יכול להשתתף בתחומים
של שרים ו- 200 ראשי רשויות ערים.

בבנצל:

מ. דייץ:

אני לא עסקתי בזה. לא שמעתי שמעשרים, לפני שהיו
צעקות - שהם בונים וילות לעצמם. בזמן שהם הלכו

למעוזים ובנו את המעוזים, לא עלה על דעתי אם הם מקבלים מחיר יותר גבוה או
פחות. ואינני יודע אם הלכו לפי מכרזים או לא ללא מכרזים. אם הועדה חרצה להכנס
לזה, אני אבקש לקרוא לאלה במשרד הבטחון שעסקו בזה. יש לנו אגף משקי שעוסק בזה
ואם אחס שואלים על תפקידו של שר הבטחון, או סכורים שאני הייתי צריך לעסוק בזה,
אני אומר - אני לא עסקתי בזה. אם משרד הבטחון לא כאיש אחד אלא במשרד, אז האגף
המשקי הוא זה שעוסק בזה. עם יועץ כלכלי, עם יועץ מצאצא משפטי, מפקח משקי,
עם יועץ משפטי על המכרזים.

י. יריין:

השאלה היא לא זאת. השאלה: אם אתה כיום מסויים,
אולי אתה אפילו לא זוכר את זה, כמעט בטוח שלא,

השאלה: אם אתה כיום מסויים נתת הוראה לכל היועצים המשפטיים והקבלנים של
משרד הבטחון: רחובי, הגיעו פה צעקות כאלה, בלי קשר עם מבקר המדינה, אני מבקש

ישיבה פ"צ (בקר)

הער: משה דיין

י. ידין:

מכס לחקור מה קרה?

מ. דיין:

לא, אני לא נחתי הוראה, יכול להיות שאגף אמצפצפא

המשקי חקר בזה, כדק את זה. אני אישית לא, אם המשרד

עסק בזה אני צריך לבדוק את זה.

י. ידין:

אני מציע לך, אני כמעט בטוח שמה שאתה אומר, זה כך

היה. אני כמעט בטוח שבזמנו היו שאילתות בכנסת ושר הבטחון

ענה לשאילתות. האם אפשר היה לבקש אולי, אם כבר נגעח בשאלה הזו, מסגן אלוף בראון,

אולי שמישהו יעבור על דברי הכנסת וירכז לנו, מה אתה עניית אז על הבעיה הזו.

מ. דיין:

בבקשה, ברצון אב, בדרך כלל דברים מסוג זה, אבל קשורים

במטה תללי, נאמר כאשר יש שאילתה, אני בכנסת אומר:

הרמטכ"ל מודיעני בעני זה כך וכך וכך. ומצטט דברים בשם אומרו, אבל אם היו שאילתות

בענין ההתעודות, זה היה ב-1971 או אפילו לפני זה, בזמן שכנו את המעודים, אני צ

צריך לבדוק. אני לא התכוונתי לזה לישיבה הזו.

י. ידין:

לכן לא בקשנו חשוכה לזה עכשיו.

מ. דיין:

בענין הקונצפציה של טליק ושל האלוף בר-לב, שמעתי

שיש קונצפציה כזו, לא נכנסתי לזה. שמעתי על זה

קראתי מסמך של האלוף טל, הוא נדמה לי עסק אז בפרויקט הטנק וכתב איזה נייר.

הנייר הזה הגיע אלי, אבל היו במשך כל הזמן דעות שונות ביחס למכנה של הקו.

קבלתי את הכרעת הרמטכ"ל, כאן אני רוצה לומר, שבדרך כלל, הסתירות היו יותר

בשימוש, כלומר, אנחנו תמיד הוספנו - החששית כשרה לפי כל הקונצפציות, בראשונה

בנו רק את קו המעודים. אחר כך כאשר אמרו - שהשריון צריך לפעול יותר מהעומק, אז

בנו את המעודים של קו החת"ם. אחר כך בא אריק ואמר - שצריך חלק מהמעודים לבטל

ד.ב.א.

- 90486 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"נ (בקר)

הער: משה דיין

מ. דיין:

ולסגור. ואז היה כבר רמטכ"ל אלעזר, והוא אמר לי - אריק טוען כך. ואריק אמר לי - שהוא רוצה לא לסגור את הקו. אמרתי לו - חנהג כפי שאחה רוצה, לא קבעתי בעניין זה, שמעתי. לרוב המצב התשתיחי היה כך - שאפשר גם כך וגם כך. איש לא הציע להרוב. וכל מי שהציע לכנות משהו נוסף, בסופו של דבר בנו עוד קצת. אפשר היה להפעיל את השריון, גם שהעומק וגם מקדימה.

המשך דבריו רשמה א.ג.

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ו - בקר

הער: שר הבטחון מ.ריין

אג

אבל, שאלה ישירה וחדה אם אני כשר הבטחון קבעתי בין קונצפציה טל לבין קונצפציה בר-לב - לא קבעתי בענין זה. לא הכרעתי בענין זה.

ידין: אם כנב אתה נוגע בזה, רק כדי לחדד, כשאלות האלה, אם חרצה או חשוב - חוכל, כי לא התכונו לדון בזה ונוכל לדון בזה.

אני קורא בישיבת המטה הכללי, במאי בערך. אתה לא היית נוכח. א.שרון אומר שם בזמן הויכוח: "רבותי, אני אומר לכם, אם אנחנו נשאר מעוזים כפרינציפ להגנה, המלחמה הבאה שלנו תהיה על העברת גזר וצנוגיות למעוזים ועל זה נישבר".

האם ההחרפה הזאת של הקונצפציה, הובאה אליך, התיחסת אליה או לא ?

מ.דיין: אין לי ספק, שבביקורי סבפיקוד דרום, כשנפגשתי עם אלוף פיקוד א.שרון - ולא הלכנו עם סייפרקורדר לרשום כל דבר - אני בטוח שהוא הביע את השקפתו. אבל, לא הכרעתי לטובת השקפתו נגד השקפת המטה הכללי או הרמטכל. לא הכרעתי הכרעות אופרטיביות ומפני שא.שרון חושב אחרת, אז אני אכפה את דעתי של א.שרון על הרמטכל, על ראש אגם, על המטה הכללי, בניגוד לדעתם.

י.ידין: זה נכנס לתחום השאלה ששאל היו"ר מקדם, היתי רוצה לשמוע ממך את השקפת העולם, כי זאת בעיה מכרעה. היו"ר שאל מה התחומים בין סמכות שר הבטחון והרמטכל אולי בכלל. אני עכשו אחרת את זה; אולי חסביר לנו את זה, והיחי רוצה לשמוע ממך: מדוע אתה חושב, שאתה

כשר הבטחון לא הייתה צריך להכריע בבעיות אופרטיביות?

מ.דיין:

אין לי לא הידע ולא המנגנון ולא האחריות לזה.

לא הוסמכתי בשביל זה. אני נבחרתי להיות שר

הבטחון בבחירה פולטית של מפלגה מסוימת לצרכים מסוימים ומהוץ חישובים מסוימים, וזה יכול להיות אני ויכל להיות מישהו אחר. אני היה פוליטיה או פיגורה פוליטית, ואינני האיש מס. 1 במדינת ישראל מכחינה מקצועית כאיש העוסק בזה.

ב. אין ליהידע לזה. בכדי להכריע בדברים האלה, צריך

גם להתכונן וגם לקרוא אותה ההכרעה, אין ליהידע לזה. אני עוסק 5-6 או 7 ימים בשבוע, בישיבות מפלגה, בישיבות ממשלה, בכנסת, וסיורים ושרים אחרים נוסעים אולי יותר לבונדס ול-יו.ג.אי, ובכדי להחליט אם צריכים לתקוף את החעלה מהמעוֹזים או מ-10 ק"מ אחר כך, אני צריך לעבור קורס הסבה לשריון כמו שעבר א.שרון וללמוד את זה ולהכניס את הראש לזה, לעשות תרגילים, לנסוח את זה, ואז אם יחשבו שאני אלוף מוצלח אז יחשבו בזה, ואם יחשבו שאני אלוף לא מוצלח, אז חתיה לי דעה בין עוד 240 דעות שיש בזהל לכל הקצינים.

ג. אין לימנגנון לזה. גם א.שרון וגם הרמטכל,

אינם עושים את זה בעצמם. אולי יש רופאים שעושים דיאגנוזה בעצמם. אבל, כדי להגיע למסקנה באיזה שהוא נושא כזה, צריך את האספקט של ארטילריה, אספקט של היל אויר, את האספקט האלקטרוני של ההתרעות מראש. א, כשאני אומר לרמטכל: מה סיכמתם בענין זה? נאמר בקונצפציה של בר-לב או טל, אז אני מניח שהיה דיון, היה צריך להיות דיון במטה הכללי, ובמטה הכללי יושבים לא רק נציגי דעות שונות אלא גם נציגי מקצועות שונים, ואם כל אחד רוצה להתכונן, אם מפקד גיסות השריון רוצה להביע בענין זה, הוא יושב עם המטה שלו קדם ועושה בענין זה דיון. אם מפקד היל האויר יושב שם ויש לו מה להגיד בענין הזה, אז הוא עצמו עם המפקדים

ועדת החקירה - 11.2.74
 ישיבה פ"ו - בקר
 העד: שר הבטחון מ.דיין

אג

עוסקים בעניין הזה. וזאת פירמידה של מרכיבים החל מכמה זמניקח לחיל האויר להגיע למקום ואיזה סיוע כן או לא. ששר הבטחון, מפני שהוא התמנה להיות שר, הוא יחליט שטל צודק וכו' - לב לא צודק או להפך? לא נבחרתי לזה, אין לי הידע האישי לזה ואין לי מנצנון בשביל זה.

ידין: כלאמר, אחה רוצה לאמר, שבמודע, לא מחוך הזנחה ולא מחוך סבה אחרת, אלא במודע לפי תפישתך את חפקידך כשר הבטחון אתה לא התערכת ~~מאצאצא~~ בענינים אופרטיביים?

מ.דיין: לא הכרעתי. אני יכול ללחוץ יותר; יותר הכנות, יותר תקציב. במגמה. אבל, בסופו של דבר, אם באפן חד יבואו ויאמר לו: מספיק 176 סנקים ואת היותר הכנות ואת ה"עברתי" ואת הארסילריה - אני לא אומר: לא. צריך 178 סנקים וכו'.

י.ידין: אני שואל את השאלות בגלל טענות או לא טענות שהיו ואני רוצה לשמוע את עמדתך. אני רואה לעתים קרובות בפרוטוקולים ושמעתי גם ביקורת כחוף, ששר הבטחון אומר לרמטכל מדי פעם: "אני מצאצא מציע לך". ואומרים: "מה זאת אומרת מציע? או שאתה נותן לו הוראה ש או שאתה לא נותן לו הוראה?"
 האם זה ברור הדברים שאתה אומר: אני לא קובע, ואז אני מציע. יש לי אולי קצת נסיון. הקבל - הקבל. לא הקבל - לא הקבל.

זה נכון?

מ.דיין: זה נכון מאד. אמנם, זה גם לשון נימוס. יש דברים שאני אומר שאני/מציע גם כשאני עומד לקבוע. הלוי

מה הנושא.

ועדת החקירה - 11.2.74
 ישיבה פ"ו - בקר
 העד: שר הבטחון מ.דיין

אג

אבל, יש הרבה תחומים כשאני אומר שאני מציע, אני באמת מתכוון שאני ממליץ, אני מבקש, אני מפציר בך. לא מעבר לזה. כל ענין המינויים, אני אינני יכול למנות אלוף פיקוד. אני יכול לסרב לאשר. אבל, נאמר שעומדת שאלה את מי למנות בחור ראש אגם שהוא סגן הרמטכל,

יו"ר אגרנט: בענין המינויים, אתה אומר, שיש לך סמכות של אישור? או וטו?

מ.דיין: כן. או סרוב לאשר.

יו"ר אגרנט: איזה דרגים?

מ.דיין: אלוף-משנה ומעלה. אלוף-משנה, תת-אלוף ואלוף.

יו"ר אגרנט: זה נקבע באיזה מקום?

מ.דיין: כן. שר הבטחון הראשון התנה את כל הסמכויות האלה

לרמטכל, בהוראות הפיקוד העליון. זה התפרסם.

יו"ר אגרנט: אולי אפשר לקבל את המסמך הזה?

מ.דיין: אבל, גם בענין אישור, אני יכול ע"י אישור לעשות וטו,

אבל אינני יכול לבוא לרמטכל ולאמר: אני רוצה שתמנה

את זה וזה. אני יכול להגיד שאינני מאשר את פלוני ולהחטוב טובות למה.

יו"ר אגרנט: אתה לא יכול לדרוש את זה?

אג

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ו - בקר

העד' שר הבטחון מ.דיין

אחה יכל להמליץ, אבל לא לדרוש?

יו"ר אגרנט:

כן. בכלל לדרוש אינני יכל. לדרוש יעשו את מישהו

מ.דיין:

למשהו - לא. אם יש הצעה אחרת והיא טובה אינני

יכל לפסול אותה. אני יכל לאמר למה אינני מאשר או להביע דעה למה אינני

מאשר ולהציע שינוי כזה ואחר.

בנושאים אופרטיביים, אני יכל לאמר את המגמה הכללית

מה צריך לעשות, לקראת מה צריך לתכנן. את ה"איך" - הרבה פחות. איך לעשות

את זה - מדי פעם יש משמעות גם ל"איך" - אני אביא דוגמא: פעולה בצפון, בשעתו,

נגד המחבלים, אז אני מאשר או מעכב חכנית וזה צריך לבוא לממשלה, אבל זו שאלה

אחרת. כניסה עם כחות שריון. אבל, אם הרמטכל אומר שהוא רוצה שלשה גדודים,

אני אומר לו שיהיה לזה אפקט כזה פוליטי, שלא זו הכוונה. אם אתה תעמוד על

שלשה גדודים ותאמר שכפחות מזה לא נוכל לעשות את זה, אז אני אציע לא לעשות

את זה. אבל, אם הוא יאמר שצריך בשביל זה שלשה גדודים ואני אומר שמספיק לפעולה

הזאת שני גדודים אבל הוא יאמר שצריך שלשה ואין לזה אספקט פוליטי, אני לא

אחערב בזה. אבל, אם לעשות פעולה בלבנון נגד המסבלים או בבירות לחפוש את ג'ורג'

חבש או יאסר עראפאת) - ללכת לבירות או לא, אני יכל לחת לו הנחיה. אבל, איך

לעשות את זה אם לבוא מהים או להצניח או בהליקופטר, לרוב אני שומע את החכנית

ולפעמים אני מציע איזה שהם שינויים, על פי רוב מתוך שיקולים אופרטיביים

ובמדה שאני מציע שינויים בגלל שיקולים אופרטיביים, זה כעצה ואם איננה מתקבלת -

איננה מתקבלת.

אני מוכן לקבל את ההערה הקודמת שמינו אותך לשר

י.דיין:

הבטחון בגלל שיקולים פוליטיים של המפלגה שלך,

אבל אני לא מוכן להניח שהמפלגה שלך החליטה למנות אותך ולא אח א.ידלין, לדוגמא,

רק משיקולים פוליטיים, אלא הניחו ולקחו בחשבון שאתה פתאים להיות שר הבטחון

בגלל משהו.

אתה שאלה שלי היא זאת, אם אתה חושב שהכשר שלך

להיות שר בטחון מבלי להתערב בעניינים אופרטיביים נוגע להבחנה באספקטים הפוליטיים

של המבצעים האופרטיביים, ~~אם אתה מבין את זה?~~

כאפן כללי, כלאמר אני חושב שיש לי כשר הבחנה. אינני

מ.דיין:

יודע אם בגלל זה המפלגה שלי מינחה אותי. אני עצמי,

מבחינת האחריות שאני רואה, אני רואה עצמי בעל כשר אופרטיבי, אבל עד לנקודה

מסוימת. לא לפרוט ולא להתעקשות ספציפית.

אני אביא דוגמא: ~~אם אתה מבין את זה?~~ נאמר אנחנו מדברים

כעה על גבולות בטחון למדינת ישראל. אז שאלה מה זה גבולות בטחון. זאת שאלה

רצינית מאד. יש לי תאוריה של המפה האלקטרונית, אותם הרכסים שמהם יש שליטה

אלקטרונית. זאת מפה אלקטרונית, שאני מתעקש או ממליץ עליה כגבולות בטחון

למדינת ישראל, מתוך ראייה אופרטיבית ולא מתוך זיקה לנחלת אבות. אבל, אם יבוא

מפקד חיל אוויר ויאמר שבמכשיר סכס כזה ואחר הוא יכול להסתדר בלי הגבעה הזאת,

או לפני שהלכתי עם המפה הזאת שאלתי את מפקד חיל האוויר עד כמה ~~אתה~~ הדבר הזה

חשוב וקובע, ומפקד חיל האוויר יגיד לי: אתה טועה, אין לזה חשיבות, או יש

מכשיר אחרים שאפשר בלי זה או ע"י לויין או בלון או משהו, אז אני אומר: ~~אם~~

חשכתי כך, טעיתי.

4861

אג

- 97 - 100 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בקר

העד: שרהבטחון מ.דיין

כלאמר, אני חושב שיש לי תפיסות אופרטיביות, אני מעמיד אותן למבחן אצל אנשי המקצוע הצבאיים, ואם הם יתקשו שאני טועה - לא אכפה את דעתי עליהם אלא אקבל את דעתם בנושאים המקצועיים.

חמיד קימת הנעיה האופרטיבית הכללית. זה כמעט בכל דבר. היום, תעמוד השאלה לא רק של סוג כלי שיט, אלא אם אנחנו יכולים להתערב בבב-אל מנדבך או לא.

פוליטית אופרטיבית.

י.דיין:

כן. אז השאלה מה להתערב, מה אנחנו יכולים לעשות מעשית ומה לא. אנחנו יכולים לשלוח אניה כזאת וכזאת שהיא תטביע את המשחתת הזאת והזאת. אז מה הלאה? אבל השאלה אם אנחנו יכולים לשלוח לשם אניה והיא יכולה להגיע והיא יכולה לפעול ואם לא יטביעו אותה קדם - אז זה שאני אומר שאנחנו צריכים להגן על שיט ישראלי בבב-אל מנדבך זאת חפישה פוליטית.

אחרי א.ו.

מ. דיין:

אחב-כך אם אני צריך לעשות חכנית מה נעשה,
אני מוכרח ללכת לחיל היס. ואם אחר-כך מחברר

שאי אפשר, אפי לא אכפה את דעתי עליהם. לכן אני הוזר לאור יקרות
ולקונצפציה של טליק, בר-לב, ולרובה סוג א' או סוג ב'. כלומר, במידה שיש
קונצפציות שונות בתוך הדבר באיזשעו דבר, אני לא אכריע בין תפיסה א' או
תפיסה ב', כאשר השאלה לא פוליטית אלא מאין יותר טובה שהטנק יפעל.

לסקוב:

אז בנקודה זו - מי אז המפקד העליון, מה שקוראים

קומנדר, בקונסטיטוציה שלנו במדינת ישראל?

מי המקביל למכויות נשיא המדינה בארצות הברית?

מ. דיין:

אני מחקשה לומר. אני חושב שהממשלה. מכל מקום

לפי הפרקטיקה, כל פעולה צבאית יזומה וכל

מה שאפשר בעוד מועד להביא לממשלה, לא תכנון מוקדם, אלא החלטה - לתת הוראה
לצבא, לא רק לכבוש את קהיר, אלא להכנס לביירות לאיזשהו דבר, זה מממשלה ולא
שר הבטחון. אולי בתקופה שראש הממשלה|ושר הבטחון היו זהות אישית אחת, היה אחרת.
אבל היום כל מהלך צבאי, נאמר במלחמה הזו לחצות את התעלה, פירושן החלטת ממשלה.
לא להתחיל את המלחמה, לא פעולת מנע, אלא אם לחצות. ושר הדתות היה ככל חוקף
נגד זה ואמר שהכוחות שלנו יהיו במצוקה אם נעבור לצד השני, ולדעתו של שר הבטחון
לא היה משקל יותר מאשר לדעתו של שר הדתות.

דיין:

באופן פורמלי?

מ. דיין:

לא. באופן מעשי.

לנדוי:

היות ונגעת בענין הזה - פה אולי חל איזה שינוי

אחרי פרוץ המלחמה. נדמה לי שצד לפרוץ המלחמה

אנו חאים מהפרוטוקולים שלא פעם ההכרעה בענין צבאי-מדיני באה בפורום אחר.
ושמענו גם את ראש הממשלה על כך שיש קושי להביא את הכל בפני הממשלה. בגלל

מכת הדליפות ומפני שהחלטה נכונה דורשת קודם כל אינפורמציה מלאה, וזה רואים
מתוך הפרוטוקולים, לא תמיד מובא בפני הממשלה. זאת מציה חמורה מאוד. מה הפתרון
שלך לבעיה הזו?

מ. דיין: אני רוצה קודם לומר את העובדות. בדרך כלל אני מביא

לממשלה הצעות ב-99% שמוסכמות על המטה הכללי ועלי.

לזה ישנו מקל רב. כי לבוא ולבוא למטכ"ל חעשו פעולה אחרת מאשר אחס מציעים
לא אם יאמר את זה שר הדחות, אלא אם יאמר את זה שר אחר - יש לזה הרבה פחות משקל
מאשר שר הבטחון מהמטכ"ל מביאים תכנית או המלצה לפעולה. וב-99% אנו מביאים
המלצה משותפת. הין מספר מקרים שאני חלקתי, ואמרתי, זה מה שהמטש הכללי מציע
אני מציע משהו אחר. על-פי-רוב זה לא וריאציה אופרטיבית אלא שיקול פוליטי כזה
או אחר. בענין זה או חולק או מציע משהו אחר.

שנית, כפי שראש הממשלה מסרה כאן,

יש תמיד דיונים מוקדמים עם ראש הממשלה לעתים בפורום יותר מורחב על ידה.
ואז כשבאים לישיבת הממשלה, אז אפילו אם היו הרהורים שנים, שם זה כבר מגוהץ
ומוכאח הצעה אחידה. את זה אני אומר לגבי מי המפקד. היום החלטות, אפילו
צעדים מסויימים, אפילו הפצצה; כלומר, לא פאולת מנע, אלא צעדים אופרטיביים
מוכהקים מוחלטים, אם הם לא צריכים להקבע תוך כדי המלחמה, מוחלטים על ידי הממשלה
ולרוב אם הם תוך כדי המלחמה, על ידי המטה-הכללי, על ידי הרמטכ"ל.

צעדים אופרטיביים?

אגרנט:

אופרטיביים-אסטרטגיים.

דיין:

כן

אגרנט:

שיש להם השלכה פוליטית נאמר?

אגרנט:

לא דווקא פוליטיים.

מ. דיין:

גם צעדים אופרטיביים שאין להם השלכה פוליטית

אגרנט:

מובאים לפני הממשלה?

אני חושב שיהיה נכון לומר כך. אני אמרתי למשל

מ. דיין:

פעולת פשיטה בזמן מלחמת ההתשה לגדה המערבית

של החעלה, שהבעיה לא היתה האפקט הפוליטי, אלא אם זה יצליח או לא. פשוט השאלה הי
האם זה כרוך בהרכה אבדוח או לא. והרמטכ"ל המליץ על הצעה, ואני זוכר שהיו שריכ

זה סוג הפעולה של נאג' חמדי?

ידין:

כן. הסוג הזה. זה היה בקטע הצפוני. ואז היו

מ. דיין:

שרים ששאו שזה כרוך בהרכה אבדוח והצביעו נגד.

מכל מקום השיקולים היו צבאיים מוחלטים האם בצד השני יחכו לנו או לא, הייתה הצבעה בממשל ונצליח להפתיע או לא, באיזה מספן אבידות זה כרוך וכן הלאה. וכך פאם-הממשלה
היה דרוש רוב כדי לאשר את הפעולה הזו.

אני חוזר לשאלתי: האם ישנם מקרים שבפורום יותר

לנדוי:

מצומצם מחקבלת החלטה, את זה איננו מביאים לממשלה

מפני שמסם דברים דולפים החוצה? בעיקר חומר מודיעיני, הערכות מודיעיניות?

הייתי מעדיף שהשאלה הזו תהיה לראש הממשלה.

מ. דיין:

היא כבר נשאלה.

לנדוי:

מה הנימוקים של ראש הממשלה אם היא מביאה לממשלה

מ. דיין:

או לא - לאתר שזה נדון בפורום של ראש הממשלה

אז החלטה אם להביא את זה לממשלה או לא, זו החלטה שלה, של ראש הממשלה.

מה שאני יכול לומר שאין שום ספק, שבמידה שזה יובא לפורום הרחב אז האפשרות של

הדליפה היא הרבה יותר רבה ולעתים אפילו מובטחת. זה שיש שיקול כזה, זה בוטאי,

אין לי ספק בכך. אף על פי כן דברים מובאים לממשלה. אז מה השיקול הספציפי

במקרה המסויים אם ראש הממשלה רוצה לקחת את זה רק על אחרי-ההוא להעביר,

זו שאלה אחרת. אבל אם השאלה היא האם זה שיקול, בהחלט כן. ואם יש באיזה אמת

בשיקול הזה? בהחלט כן. קיים מציאות כזאת.

בתחום המינויים - יש מינוי אחד שבכל אופן אתה

נבנצל:

אחראי לו, אם כי לא אתה מבצע אותו. זה המינוי של

הרמטכ"ל. וזה כמובן לא אקט חד-פעמי אלא זה מטיל עליך אחריות מסויימת לעמוד כל

הזמן ולראות אם הרמטכ"ל ממלא את תפקידו כראוי? אין בשאלה זו כל אימפליקציות ספציפיות. אלא אני מדבר על סמכויות ועל אחריות, אני מדבר להשלמת התמונה על זה.

מ. דיין:
החובה והסמכות של שר הבטחון זה להביא לממשלה המלצה על מינוי רמטכ"ל. ובממשלה ממנה אותו. אני מחזר לעצמי שאם שר הבטחון יחשוב שרמטכ"ל מסויים איננו ממלא את תפקידו, אז חובתו לפעול בכדי להחליף אותו רמטכ"ל. אני מניח שהוא יחייעץ אז עם ראש הממשלה, הוא צריך גם שהתוצאה תהיה שיהיה רוב בממשלה בעד מינוי רמטכ"ל אחר ובעד פיטורי הרמטכ"ל הזה. ואם לא יהיה רוב לזה, כל מה שיהיה זה יהיה רק קונוטציה של הרמטכ"ל הנוכחי בלי שום תועלת. אז לא הייתי ממליץ בפני שום שר בטחון שיבוא ויציא חילופי רמטכ"לים בלי שמוכחת לו תמיכת ראש הממשלה ורוב הממשלה.

נבנצל: לא מבחינה זו שאלתי.

אגרנט: מבחינה קונסטיטוציונית.

נבנצל: (א) מבחינה קונסטיטוציונית; (ב) האימפליקציה של זה

היא פסיכולוגית. ששר הבטחון כל הזמן עוקב איך

הרמטכ"ל ממלא את תפקידו. מבלי בזה להכנס לפרטי הפעולה.

מ. דיין: כוודאי. שר הבטחון אחראי למשרדו והאיש מספר 1

במשרד הזה זה הרמטכ"ל. ושר הבטחון אחראי למשרד

מבחינה פרלמנטרית.

אגרנט: זאת אומרת, אני מבין שמבחינה קונסטיטוציונית

בעצם ההחלטה היא בידיך האם למנות פלוני כרמטכ"ל

או לפטר פלוני כרמטכ"ל ולהחליף אותו במישהו אחר - או אם הסמכות ועליונה היא

בידי הממשלה?

ועדה החקירה - 11.2.74
 ישיבה פו - בוקר
 העד: שר הבטחון מ. דיין

מ. דיין:

בידי הממשלה. הרמטכ"ל נבחר, מתמנה על ידי
 הממשלה. שר הבטחון יכול להביא המלצה. אבל איננו

יכול למנות רמטכ"ל.

נבנצל:

זאת אומרת הרמטכ"ל מתמנה על ידי הממשלה לפי המלצת
 שר הבטחון, עד כמה שאני יודע. נגד רצון שר הבטחון

אי אפשר בודאי למנות.

דיין:

אבל גם להיפך אפשר לומר.

מ. דיין:

אם לשר הבטחון יהיו שני מועמדים ואפילו אם הוא
 יעדיף מועמד א' על ב', ויחברר שהממשלה תאשר רק את

ב', אז הוא ימליץ על ב' ולא על א'.

אגרנט:

אני לא שואל על הפרקטיקה בענין זה או איזה סיכוי
 יש למי ששר הבטחון איננו ממליץ עליו, והממשלה דווקא

כן, והוא חושב שיש בממשלה רוב לטובתו.

אני רוצה לדעת מבחינת החוק, יש חוק בענין זה?

חוק של הכנסת?

יש חוק, אני חושב של הכנסת.

מ. דיין:

אני אתן לך דוגמא: ביחס ליועץ המשפטי - יש חוק של

אגרנט:

הכנסת ששר המשפטים מציע את מינויו לממשלה,

והממשלה ממנה או היא מאשרת את המינוי. הוא ממנה. אני לא זוכר מה הנוסח שם.

אני אביא את הנוסח.

מ. דיין:

אתה יכול להפנות את תשומת-לבנו אם זה חוק או החלטה

אגרנט:

של הממשלה או משהו כזה. אני פשוט רוצה לדעת.

ידין:

אני רוצה עוד לחזור לענין הזה, כי זה תולדה גם לשאל

הגדולה שהציג פה קודם היושב-ראש: אני הבנתי את
 בענינים
 כל מה שאמרת לפי חפיסתך, בהבדל הסמכויות שבין שר הבטחון והרמטכ"ל ~~בפני~~ אופרטיביים
 ואני מכין את זה, בדיוק על הגבול. ~~ב~~ כדי להקל עליך או לא, אני רוצה לשמוע את
 זה, בכל זאת, כשאתה נחמנית כשר בטחון ואולי זה היה מבוסס בחלקו על מה
 שאתה קורא "גבור סיני" או לא, היית יכול לומר בשקט ובבטחון - אצי רוצה פשוט
 לתת לך אפשרות לענות על זה כך - שגם במלחמת ששת הימים שאתה שר הבטחון והיה
 ראש המטה הכללי, לא החערבת במהלכים אופרטיביים אלא כאשר המהלך האופרטיבי היה
 חייב שינוי כדי להשיג יעד פוליטי אסטרטגי אחר.

כ"ו

מ. דיין:

אולי תפרט את זה קצת. כי יכול מישהו לבוא ולומר

ידין:

אז הוא חשב שהוא שר בטחון שכן מתערב, ופחאוס

הוא שינה את דעתו.

אני רוצה להיות בטוח בזה, אבל עד כמה שאני זוכר

מ. דיין:

בעל-פה - אני חשבו שאת כיבוש רצועת עזה צריך

לדחות לשלב יותר מאוחר. שהיא חיפול מעצמה, לא צריך להחעסק עם זה. ואנחנו

כשנכבוש את סיני, אז הכוחות המצריים בעזה ירימו ידיים, אין להם ברירה.

ואלוף הפיקוד והמטה בכלל בגלל הלחץ של הישובים כי הפגיוזו שם וכו',

הם עמדו על זה. וזו הייתה עבודה רצינית לכבוש את רצועת עזה. אז אמרתי, אין

ברירה, אתם אומרים שצריך לכבוש אותה קודם, תעשו את זה.

לעומת זאת, כל כיבוש סיני כשקיבלתי את התכנית

שארס-א-שייך לא הייתה בתכנית, וגם לא ההתקפה על החלק המערבי של סיני. הייתה קונצ

אחרת. אמרתי, את זה כפיתי, עשיתי שינוי בתכנון שהמטרה של המלחמה היא לכבוש את

כל חצי-אי סיני כולל שארס-א-שייך, בבקשה להגיש לי חכנית אין אתם עושים את זה.

אז הגישו תכנית. קודם לא הייתה שום חכנית לכיבוש שארס-א-שייך.

4868

או.

- 107 - 110 -

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פו / בוקר

העד: שר הבטחון מ. דיין

אבל לו באותה החכנית היו אומרים לעשות את זה/מהאוויר ^{לא} אלא מהים, ולא מהים
אלא מהיבשה - הייתי אומר, טוב, בדקתם את זה, זה טוב יותר כך, אז תעשו את זה כך
ואני זוכר הרכה מהלכים גם עצם ההגעה לתעלת סואץ, זה היה בניגוד לרוחי,
לא בניגוד להוראה. אבל אמרתי פעם או פעמיים לרמטכ"ל הקודם שאינני חושב
שהגעה לתעלת סואץ היא טובה לנו. אבל כשהחמטחו הקרבות הוא הודיע לי ששכוחות
שלנו מגיעים ^{עד סיני} לתעלה, לא אסרתי עליו, זה לא איזה מין נכוס שאסור.

אחרי כן מי.

לפני כן - א.ר.

.מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה 10 - בנוקר

הערות: שר הבטחון מ. דייןדיין: טוב, זה גם כן אפשר להגיד בחתום ההחלטות - בין אם החלטת

או לא - האופרטיביות-פוליטיות.

מ. דיין: כן. אותו הדבר גם עכשיו. לא התערבתי לא בהקצאת כוחות,

כמות כוחות, גם לא בציר מסויים, וגם לא כשהיתה לזה משמעות

רבה, כמד הקדמת כיבוש רצועת עזה לפני גמר כיבוש סיני. זה דבר שחשבתי שלא

צריך לעשות אותו, וזה היה מהלך מלחמתי מובהק, אבל לא היה לזה אספקט פוליטי,

לא משום שחשבתי שאסור לגעת בעזה. אז המטה הכללי אמר שצריך להקדים את

רצועת עזה - יקדימו את כיבוש רצועת עזה.

לנדוי: עוד באותה שאלה, להדגמה רק. ניתנה לפנינו ערות, אם כי זה

שייך לתקופה יותר מאוחרת, לשלב הבלימה, שבאחד הלילות האלוף

שרון קיבל פקודה מאלוף פיקוד הדרום, מגונן, לחקוף במקום מסויים, הוא חשב שזאת

פקודה לא נכונה, התקשר במישרין אתך באותו לילה, ושכתוצאה מהמגע הזה הפקודה

בוטלה. האם היצא מקרה כזה?

מ. דיין: מה שאני זוכר, כלליה... זה שהוא התקשר אתי - בודאי, בודאי,

יותר מפעם. אבל מה שאני זוכר...

הינ"ר אגרנט: מי זה התקשר אחר? שרון?מ. דיין: שרון... זה שכאשר הוא התקשר, או בכל פעם שהיה מתקשר באיזה

נושא אופרטיבי - הייתי מפנה אותו אל המטה הכללי. יכול

להיות - נדמה לי שזכור לי - שאני עצמי טלפנתי לאלוף טל ואמרתי לו: אריק

טילפן אלי והוא אומר שרוצים שיעשה פעולה כזאת וכזאת, הוא חושב שהיא לא טובה,

תראה מה העניין ותחליט מה אחת רוצה לעשות לו. לא נחתי בשום פנים אף פעם אחת

הוראה אופרטיבית, כלומר העשן כך וכך, אני שר הבטחון נוחן לכס הוראה.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבהפ"ו - בבוקר

הערות: שר הבטחון מ. דייןלנדרוי:

זאת אומרת במקרה זה האלוף טל הוא שהחליט.

ידין:

אני הייתי מציע כך: אתה, השופט לנדרוי, הכאת את זה כרגע כדוגמה. אבל לבעיה הזאת נצטרך ממילא להיכנס, מבחינת מגמות,

לא מבחינת מה קרה במקרה זה או אחר...

מ. דיין:

גם כשאני הייתי בפיקוד והיתה לי החלטה, אז הייתי אומר: תראו,

זן דעתי, אני אעביר אותה לרמטכ"ל ואתם תקבלו אותה כהוראה.

אני בטוח שהרמטכ"ל יעביר לכם. מה שאני עושה כאן זה לא מתן הוראה, אני מחווה

את דעתי. כהוראה - ולפעמים עוד יותר הכבחי (?) את דעתי - חתקשרו עם

הרמטכ"ל ותשאלו אותו אם הוא נותן לכם את ההוראה הזאת או לא. אבל לא ראיתי

את עצמי אף פעם כמוסמך לכפות את דעתי....

ידין:

אם כבר הוזכר שם, רק בשביל "סו ויינר אפ" את הנושא הזה:

אם אומר אריק שרון, בפומבי - קראתי זאת: אני אמנס חושב

שמשה דיין הוא שר בטחון טוב, אבל, לפי דעתי, הוא אומר, הוא לא די כפה את

דעתו בעניינים מסויימים, - אתה לא מקבל את התפיסה הזאת של כפיית דעה בנושאים

האלה? זה לא עניין שלו. רציתי להבין: זה לא בגלל זה שכרגע אתה שר בטחון

וכרגע איכס הוא ראש מטה כללי, אלא זה לפי תפיסה בסיסית, של שר בטחון מול

ראש מטה כללי.

מ. דיין:

זן הכללה כזאת... אם לא מדברים על מקרה מסויימים...

ידין:

לא, אני מדבר על השטחים האופרטיביים.

מ. דיין:

אז נאמר: אני יכול לחאר לעצמי שאפילו בקונצפציה שלי אפשר

ללחוץ יותר, לכפות יותר. נאמר בעניין מינויים. לא יכולים

לתח מינוי אם אני לא אאשר אותו. אז נאמר לפי התפיסה של אריק, אני יכול

כל כך הרבה זמן לא לאשר עד שמוכרחים לעשות את מה שאני רוצה. כלומר, אני רוצה

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

העד: שר הבטחון מ. דיין

לומר לזכותו של אריק שגם בתפיסה...
 אם הוא יאמר על מקרה מסויים: למה
 שר הבטחון לא נתן הוראה: תצלו את התעלה, או: חפסיקו את הפעולה על מיסורי או
 איזה שהוא דבר - אז אני אומר: פה יש בינינו איזה חילוקי דעות. אבל אם הוא
 יאמר: באנפיין משה דיין, /בגישה הכללית, גם במסגרת הקונצפציה שלך אפשר ללחוץ
 יותר ואפשר פחות, ואפשר או היית צריך ללחוץ יותר - אז טוב, זה עניין של
 השקפה, ובאיזו מידה באותה גישה קונסטיטוציונית אפשר להפעיל יותר לחץ.

היו"ר אגרנט: אני רוצה לתת עוד דוגמה אחת, ואחר כך ניתן לך לענות על מה
 שאתה עוד רוצה לענות, אתה זוכר שהיה ויכוח בינך ובין הרמטכ"ל
 בבוקר של ה-6 באוקטובר, כמה צריך לגייס. אתה חשבת 60-70 אלף יהיו בסך הכל,
 והוא חשב 120 אלף אם אינני טועה; אתה חשבת על שתי אוגדות, והוא חשב על ארבע
 אוגדות. היה ביניכם ויכוח די גדול בעניין זה, עד שאחם הלכתם לראש הממשלה והיא
 הכריעה לטובת השקפחו. מה היתה הסיבה להצעתך? שנית, האם זה...
 זה מקרה שמרגיש שאתה לא כפית את דעתך עליו בעניין זה. או שזה עניין שנגע
 במילואים ולכן הוא זקוק לאישור שר הבטחון, ראש הממשלה, הממשלה עצמה אולי.

מ. דיין: אני באמת שמח שהזכרת את הדוגמה הזאת בהקשר לשאלה של הקונצפציה
 אני קיבלתי כל מספר שהממטכ"ל אמר שדרוש להגנה. לא התווכחתי,
 60, 70, 50 אלף. הרמטכ"ל אמר: לצרכי הגנה - לא הבלימה של הצבא הסדיר, אלא
 כבר ההגנה במקרה של מלחמה, מלחמה מלאה - אני צריך איכס מילואים. אמרתי לו:
 על זה אין חילוקי דעות. אלא השאלה היא המעבר להחקפה. היתה הלא תכנית
 להחקדם קצת לדמשק - אם אתה צריך לגייס מיד או לא, בגלל האספקטים הפוליטיים,
 ונבוא לראש הממשלה, אני אסביר לה את ההסתייגויות שלי לא מהצד האופרטיבי
 של מה שאתה אומר, על זה אני מקבל כל מספר שאחא חאמר, אלא מהקונצפציה שלך
 של מעבר להחקפה, אם נחליט להקדים את זה או לא. אני אמרתי: אני לא מת על

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

הערד: שר הבטחון מ. דיין

המהלך הזה, ללכת עכשיו לדמשק, ומראש לגייס את המילואים לזה, אבל היום ופה יש שיקול פוליטי, או בכלל חילוקי דעות - נביא את זה להכרעת ראש הממשלה. אבל לא חלקתי עליו בהערכה מספרית כמה דרושים לשם הגנה. לו היה אומר שהוא צריך ארבע אוגדות, או 100 אלף איש או 200 אלף איש לשם הגנה - הייתי אומר: על זה אינני מתווכח אתך. אני מתווכח אתך על מהלכי המלחמה מתי אנחנו צריכים לגייס בשביל המעבר להתקפה.

לא התווכחתי אתו על המספר או על מספר אוגדות, כמה דרוש

להגנה...

היו"ר אגרנט: מתי צריך לגייס 4 אוגדות, בהנחה שעכשיו אין התקפה, אין תכנית של התקפה, או אין תכנית התקפית גאמר, אלא תכנית

הגנתית. כך אני מבין את זה?

מ. דיין: כן. אם צריך לגייס אותם כמה שעות קודם, לפני שמחזילה

מלחמה או לא, חילוקי הדעות היו על שתי אוגדות...

היו"ר אגרנט: אם התכנית היא הגנתית או התקפית - זו הייתה הבעיה?

מ. דיין: מתי צריך לגייס את שתי האוגדות הנוספות, בהנחה - הנחת הרמטכ"ל

שלהגנה מספיקות לו שתיים. אבל הוא צריך עוד שתיים - האם

צריך לגייס אותן מיד או יותר מאוחר, בגלל שיקולים פוליטיים כלפי הוץ, של גיוס

מלא וכן הלאה. מה שאני מדגיש הוא שלא התווכחתי אתו על מספר האוגדות או

על כמות האנשים שדרושים להגנה. כל מספר שהוא אמר - מקובל עלי.

מ.י. 4873

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

העד: שר הבטחון מ. דיין

לנדוי: הוא דיבר גם על סכנת פריצות באותם פרוטוקולים שקיבלנו ממך, אני חושב. הוא מדבר לא רק על התקפה, אלא גם על סחימת פריצות. זאת אומרת שאם במקרה שתהיה פריצה - אני אהיה במצב יותר טוב. זה נאמר באיזה מקום.

מ. דיין: אני חושב שאוכל למצוא את זה, שאמרת לי: כל מספר שאתה צריך להגנה - על זה אין חילוקי דעות. לא דיברתי אהו על מספרים. הוא במספר אמר: אם רק למטרת הגנה - הייתי מגיע רק ל-50 אלף איש. אני שואל אותו: לכל הארץ? הוא אומר: כן. אבל פעמים אחדות אמרת לי: על המספר להגנה, כל כמה שאתה צריך להגנה - אין על זה חילוקי דעות. כמה שאתה צריך להגנה - תיקח.

היו"ר אגרנט: תאם רצית להוסיף עוד איזה דברים.

מ. דיין: כן. אני רוצה לומר תשובות לכמה שאלות ששאלתם, אני יודע שהשעה מאוחרת, כדי לדעת, אם לאחר תשובותי אלה לא אניא אתכם על סיפוקכם, אני צריך להכין חומר על זה. א

אז אמרתי: בענין החעשרות הקבלנים - אם תרצו לדעת באופן יותר מפורט את טיפול המשרד בזה - אז אני אתכונן. לא טיפולי האישי, טיפול המשרד, שאילתות בכנסת, א נבדוק ואחן חשובה. ואם לא תפנו אלי יותר, אז אני אומר: אני באופן אישי לא נכנסתי לענין הזה. על קונצפציה שליק-בר-לב אמרתי שאני ידעתי שיש הבדל ולא הכרעתי.

בענין "אור יקרות" § ידעתי שיש תכנית כזאת, ואחר כך אמרו לי שהיא איננה טובה, היא לא "וורקבל", שזה לא רציני. אז ידעתי קודם שיש ואחר כך שאין. אני חושב שגם לא הייתי נוכח...

מ.י. 4874

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ו - בבוקר

העד: שר הבטחון מ. דיין

היו"ר אגרנט: מי אמר את זה? טל? מי אמר שהיא לא טובה?

מ. דיין: אינני זוכר כרגע. אבל המטה הכריע, הרמטכ"ל או מישהו.

נאמר לי באחת הפעמים שהתכנית הזאת היא לא אמצעי טוב, שזה

לא טוב. אז בדרך שהיא כאת, כך היא הלכה. מישהו אמר קודם שיש תכנית, בוקר

אוהה, אחר כך אמרו שהיא איננה טובה. לא הייתי לעד לזה שיש חילוקי דעות

בתוך המטה, שיש אצד דעה א' ודעה ב', ולא הובאו אלי לא להכרעה ולא לדיון,

חילוקי הדעות בענין זה.

בענין הרובים - כלליה ירעתי על הדבר הזה, שכאן נכנסים

לייצור רובים, אז זה יקח זמן מסויים או זמן רב עד שכל הצבא יחומש בזה.

והוסברה הסקיצה בדיונים שונים מה יהיה בינתיים: דרגים כאלה כן יקבלו,

דרגים כאלה לא יקבלו, יהיה רובה פחות טוב, תהיה אפשרות כזאת או אחרת.

גם כאשר ניתנו ההוראות במאי לתכנן באופן מעשי למלחמה, אז אני לא נכנסתי

לחלוקת הצירוד מה ייעשה למי ובאיזה מקום יחסרו כלי נשק מסויימים, אם זה

כהגנה מרחבית או בדרגים עורפיים, ואיך יעבירו ממך למי. אילו הרמטכ"ל

היה בא ואומר: יש שאלה להכרעה, לקנות עוד רובים או לעשות דברים אחרים -

הייתי נכנס לזה. כשכולם היו שבעי רצון מהתכנית הכללית במסגרת ההתכוננות

למלחמה - אז קיבלתי את זה. כלומר אני יודע שהיתה שאלה כזאת. לא אני יזמתי

בדיקה מדוקדקת איך צה"ל יסדר בפחות רובים. ועד כמה שאני זוכר, לא הובאה

אלי השאלה הזאת כבעיה בלתי פתורה שצריך להחליט, נאמר לקנות עוד מסוס או

לקנות עוד רובים, ושאני צריך להכריע בדבר הזה.

בענין המשמעת - דוקא שאלה שכאילו עברתם עליה - אני רוצה

לחזור ולומר: אענין ההוצאות האישיות הגיע אלי בזמנך הנושא הזה, ואז נכנסתי

לבדיקה של השיטה כמה מותר לכל קצין להוציא, להגיש חשבון על הוצאות אישיות.

4875

מ.י.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו - בבוקר

הערות שר הבטחון מ. דיין

ועשיתי שם שינויים בדבר הזה. היה דיון או מספר דיונים עם הנוגעים בדבר. ביקשתי את כל הקבלות - לא אח כל הקבלות, אבל קבלות לדוגמה - על מה מוציאים קצינים, הארחה וארוחות וכל הדברים האלה, וקבעתי אז שינוי בדבר הזה, שלא יוכלו לעשות את זה כפי שעשו קודם...

ידין: יש איזה חומר כתוב על הנושא הזה?

מ. דיין: אין לי ספק.

ידין: הייתי רוצה לקבל את זה.

מ. דיין: בבקשה.

ידין: כל לנו נאמר על-ידי קצין מסויים שהעניין הזה, לא פירוט,

שלמעשה חייבו קצינים כאילו לשקר ביועין אל בעניין קבלות

על הוצאות שהיו והן לא היו - זה היה איזה סין אלמנט שדרדר באופן עקרוני את המוסר.

מ. דיין: אני אביא את החומר. ~~אלה גאמראאזאאזאאזאאזאאזאאזאאזא~~

אחרי כן רשמה ט.ק.

ערוח מ. דיין:

מ. דיין:

באחד הימים שמעתי כל מיני שמועות שלא נראו לי.

שאלתי מה הנוהג. אמרו לי את הנוהג. הוא לא

מצא חן בעיני. אמרתי שאני רוצה להכנס לע. ין, וקבעתי שנוי הנוהג. מסיבות שעושים בחוץ הפיקוד וקבלות ממלונות וכל מיני דברים כאלה. בענין המשמעה אי חושב שהרמטכ"ל דבר אתי כלליה, והוא אמר שהוא מטפל בענין זה, עושה ישיבות ודיונים, הרמטכ"ל הנוכחי, והוא רוצה להדק את המשמעה. הייתי מודע לזה כלליה, דווקא ביוזמתו, ביוזמת הרמטכ"ל. ביוזמתו לא עשיתי בענין זה דבר.

השאלה האחרונה שנשאלה על ידי ד"ר נבנצאל, ביחס

לבטחון מופרז שלנו לגבי המדינות הערביות וכן הלאה, אני מתקשה גם עכשיו, בחכמה שלאחר המעשה, להיות שותף להגדרה הזאת. הגדרה שבארץ או בצה"ל או לי היה בטחון מופרז בכוחנו לגבי המדינות הערביות. אני חושב שאנחנו לא הערכנו כראוי את האפקטיביות של הכוחות שלהם בהתקפה, שהיו ברמת-הגולן ואלה שהיו במצרים. זה כן. לא הערכנו, או אל כל פנום אני לא הערכתי די את האפקטיביות של הצבא המצרי אלא בפעולה זו וזו, ואם שיכולה להיות בחקופה הזאת, או בצבא הסורי. אונאמר בחור דוגמא, אילו הייתי מעריך זאת נכון, יתכן שהייתי חושב שצריכים להיות יותר כוחות במקום, מבחינה חאורטית. לו היו חאורטית עוד 200 טנקים בפיקוד צפון, היינו יכולים לעמוד בפני ההתקפה הזאת. אבל אם לדבר על הסך הכל של יכולת. הלחימה הערבי ועל סך הכל של יכולת הלחימה הישראלית, על כל סוגי הנשק וכל הקוים בלי להכנס לשאלה אם עקדים של 180 טנקים או יעמדו שם 300 טנקים, ההגדרה שאני יותר שותף לה היא, שבסך הכל הבטחון בכוחנו הוא לא מוגזם, לא היה מוגזם. בראית אופי המלהמה כקלה מידי - בזה אולי חסאנו. בחמונה כמה אכידות יהיו, איך תהיה המלחמה, בענין זה יכול להיות שהיחה הערכה אופטימית מידי. כי יש להם כלי נשק הרבה יותר אפקטיביים והם גם נלחמים בצורה יותר טובה. לזה יש חוצאות באותה פעולה. אבל בהנחה שישראל חוכל להכיס אותם ושירים תהיה על החתונה אם או לו היו לנו יותר כוחות במקום בפעולה נכונה, בסך הכל הזה אני חושב שזה נכון.

ידין: זו וודאי חשובה לשאלה, אבל למשל קראתי באחד הפרוטוקולים, אם זה היה במאי או בזמן אחר, שראש

הממשלה שואלת את האלוף זעירא, בקשר ליכולת של איזה טייסים מצריים לבצע משהו, והוא אומר: מוטב שיכתוב צוואה. היחה שם נימה לפחות אצל האלוף זעירא, אינני יודע אם היא היחה סימפטומטית כללית, של איזו החרברכות, הייתי אומר.

היו"ר אנרנט: אתה דווקא מהית על הגישה הזאת.

ידין: אני לא מדבר עליך, אני מבבר כרגע על צה"ל.

מ. דיין: צה"ל במלחמה הזאת בקרבות אויר-אויר הפיל 55-1 באויר. בקרבות אויר-אויר של מסוסים מצריים

וסוריים או מצריים או סוריים או עיראקיים מול מסוסים שלנו, היחס הוא 55-1. יחס הרבה יותר טוב לחיל האויר שלנו מאשר במלחמה ששת הימים. זה בכלל מחוץ לפרופורציה. אינני חושב שפאז ששחיל אויר אומר שחיל האויר של הצד השני אינו בן תחרות שלו - אינני חושב שהוא מגזים. הענין מסתבך עם הפא"ם 6 ו-7.

ידין: פה גם טעו אולי.

ידין: חיל האויר לא אמר שאלה כלים לא יעילים.

ידין: אתה נחת לנו מסמך. זה היה דיון בלשכת מפקד חיל האויר בערך במאי. ושם אני קורא להפתעתי,

שהר-לב בחשובה לשאלה על סא"ם 6 אומר: איננו יודעים בדיוק מה זה, אבל סא"ם 6 אינה בעיה.

מ. דיין: אולי הר-לב אמר. חגל האויר לא מזלזל בטיילים.

ידין: עכשיו וודאי לא.

מ. דיין: גם קודם לו. המכה הקשה שהיחה לחיל האויר היה

באוגוסט 1970 כאשר עשו את הקטיפה ~~הזאת~~.

האחרונה, ובפעם הראשונה היו סוללות ניידות, ואיבדנו שלושה פנטומים, כי נדמה לי בפעם הראשונה הייתה סוללה ניידת, וברגע שלא ידעו איפה היא, נכנסו לבעיה קשה מאד.

זה היה אז סא"ם 6, אני מכין.

היו"ר אגרנט:

כן. אני הושב. אולי הם הזיזו סוללות. אבל ברגע שלא ידעו איפה היא, הייתה בעיה.

מ. דיין:

סא"ם 3 משוכלל.

לסקוב:

אתה משוכנע שהעליונות שלנו בתחום המודיעין עוד כל כך גדולה כפי שהייתה פעם?

נבנצאל:

אני מקווה שאף פעם לא אמרתי על העליונות של חיל המודיעין.

מ. דיין:

ראש המטה הכללי אמר לנו אחמול דבר שהוא וודאי

ידין:

לא בתחום סמכותך, אבל הוא אמר לנו בקשר

לשאלה של סיני: למרות כל הדברים האלה, היום קבעתי בקשר להגנת סיני, שגם הפעם נחזיק את סיני מחוץ הנחה מוחלטת שתהיה לנו התראה. יכול להיות שהוא צודק או לא. אבל הוא הביע בטחון מוחלט בכוח המודיעין שלנו.

התמונה של העליונות היא מורכבת מאד. קרבו

נבנצאל:

באוויר זה מרכיב אחד. ולא יכול להיות כל

ספק ביחס שדיבת עליו, הוא מרשים. אבל נכנסים אלמנטים רבים, בטחון שדה,

מודיעין, גם רמת ציוד אישי, כל מיני דברים ששייכים לחמונה הזאת של

העליונות שלנו.

אמרתי שיש שאלה של הגדרה. אני חושב שבצברים

מ. דיין:

מסויימים אנהנו הערכנו פפחות מירי את כוחו

של האוייב. אבל אין לי חשק לנסח זאת ברוקא בנוסחה האומרת שהיה לנו בסחון מופרז. יש לי מאד רצון לנסח זאת בנוסחאות פוזיטיביות, בעיקר כי אני חושש וחושב גם על העתיד. אשאלה אני חושב שהיה לנו חוסר הערכה מספיק לכוחו של האוייב. אם הנוסחא הזאת היא בריוק בסחון מופרז - יכול להיות שזו הייתה אולי החוצאה. אבל אמרתי ואני אומר, אני חושב שלא הערכנו כראוי את האפקטיביות של מכונת הלחימה של האוייב, לא בדרום ולא בצפון, גם כמותית וגם איכותית וגם הנכונות האישית של הערבי ללחום. אנחנו אנדר-אסטמיסד את זה.

השאלה מבין השאלות שנשאלו קודם, אם אתם רוצים שאביא עוד חומר - אביא, בענין שיטת החשכונות האישיים - אביא חומר. ובענין שאילתוח בכנסת על התעשרות קבלנים. השאלה אם יש נושאים חדשים. פחתם פרק חדש שמשחרע על שנים, אננני יודע פתי או מה, אבל הוא משחרע על שנים, אינני יודע פתי, זה נובע שנות 1970 ו-1971.

אני אישית אסחפק בשאל בחשובות לשאילתוח בכנסת. ידין:

איני חושב שנכנס לזה עמוק. וגם הפניה לסמכות היו ר אגרנט

של הממשלה בענין מנוי ומטכ"ל. רק כרי שנדע

את המצב המשפטי.

האם את החומר שששר הבסחון הכין ואיננו שומעים ידין:

היום, האם יש לך התנגדות לכאן או לכאן אם תגיש

לנו כבר את החומר הזה, ואמנם נדון ונחקור אותו לאחר מכן.

אם אתם סבורים שיש לכם זמן וענין לעשות ידין:

זאת עכשיו, אני אעביר אותו. אם לא - אחזיר אותו

למשרד וכשחוצו, תקבלו.

ידין: כל ענין של ההתבטאויות כלפי מעלה וכלפי

מטה, זה בתיק לחוד?

מ. דיין: זה תיק אחד. יש תיק אחד לממשלה וועדת החוץ

והבטחון. ההתבטאויות בשך הכל ארבע שאם שונות,

אחד בפיקוד מרכז, בפיקוד צפון, בחדש מאי, בבית ברנר, בפיקוד ומטה.

זה מה שאספתי.

ידין: בתיק הזה הייתי מעוניין.

מ. דיין: וההתעצמות זה תיק בפני עצמו.

לסקוב: אסרת שיש הוראות לצבא.

מ. דיין: הנחיות והוראות לצבא להתכונן למלחמה וביקורים שלי

בפיקודים השונים. קבלתי בינתיים את התשובה

של היועץ המשפטי ביחס לטינווייס. נאמר: "הוראות פיקוד עליון אינן קובעות השתתפות

שר הבטחון במינויים, אבל קיים נהל מימי בן-גוריון שמביאים לשר הבטחון

לאישור מינויים מאלוף משנה ומעלה, וכך אמנם נוהגים כל השנים." זו הודעה היועץ

המשפטי של משרד הבטחון, שמינויים נעשים רק על ידי הרמטכ"ל, אבל קיים נוהל

שהדבר מובא לאישור. אין הוראה אלא נוהל.

אשר למינוי הרמטכ"ל - מינוי הרמטכ"ל מוגש

לממשלה על ידי שר הבטחון. הממשלה מאשרת. שר הבטחון כותב את כתב המינוי וחוזם

וראש הממשלה מוסרת את כתב המינוי לרמטכ"ל בטכס שבו נוכחים שרי הממשלה

ואלופי צה"ל ומודיעה שם על החלטת הממשלה.

ביו"ר אגרנט: אני רציתי לדעת מה המקור המשפטי לזה.

מ. דיין: על חשבונות אישיים להביא את החומר?

ידין: כן.

(תיק הרצאות פומביות סומן כמוצג 276,

תיק הנחיות והוראות למטה להתכונן למלחמה פלוס ביקורים - מסמך 277
דיווחים לדרג האזרחי, הממשלה וועדת החוץ והבטחון - 278; תיק ההתעצמות - 279)

אחרי כן - רב

לי עור איזה דבר מציק, למרות שד"ר נכנצל
בינתיים הלך. נדמה לי שזה דבר חשוב.

לנדוי:

אתה חארת את עמדתך ביום שבת, ובאמת בצורה ברורה מאד, את תלונתו כאה"ב
להספקת נשק, ועל כן אצטמצא השיקול שאנחנו מוכרחים ללכת אתם יחד לתוך
המצב הזה. אני קראתי בינתיים על הדיון שהיה בלשכה מפקד חיל-האוויר, אמנם
זה היה במאי. זה היה במאי 73. שם אתה אומר דברים בשאלה הזאת, שאפשר
לקרוא "חסביך דה גול", אני רוצה לקרוא את זה קצת.

מאיזה תאריך זה?

היו"ר אגרנט:

מה 22 במאי 73, לא מפני שזה שייך למאי,

לנדוי:

אלא מפני אצטמצא שאני מבקש ממך הבהרה.

השאלה הייתה ביחס למכה מקדימה. אתה אומר פה: "יש לנו נסיון שאפשר
לעשות פרובוקציה וכעבור שבוע ימים אף אחד לא זוכר. בתחילה בא דה גול
ואמר - הזהרו לא לירות את הירייה הראשונה, כעבור שבוע, אף אחד לא שוכר
מי ירה את הירייה הראשונה, ומי ירה את הירייה השניה. אני לא חושב שיהיה
לנו קושי מיוחד עם הערבים. אנו גגיע למסקנה שנצטרך לחקוף את שדות
התעופה בסוריה אם נהיה מוכרחים. כדי להגיע למצב שיהיה לנו אליבי, ואחר
כך נצטרך להסביר איזה מטוס טס ראשון שלנו או שלהם, או מי זרק את הפצצה
הראשונה שאנחנו או הם, זה לא יהיה נורא. אנו נמצאים במצב טוב. כל העולם
טוען - שהערבים רוצים לחדש את המלחמה." אולי פה ההבדל, אינני יודע.
הזה אפילו יותר טוב מאשר היה במאי 67. הם לא אמרו זאת אז בצורה כל כך
קיצונית, עכשיו כמעט מגיעה להם חקיפה, כמעט רק בגלל הדבורים האלה.
הם מודיעים - אנחנו הולכים להלחם, אנו נפציץ את תל-אביב. לא עובר יום
שסאדאח לא מוסר ראיון ב"ניו-זוויק", או פה ושם. אם אחר כך יבואו ויאמרו -
שהם בכלל לא התכוונו לחקוף, זה אינו חשוב. יהיה לנו קושי מסויים להתחיל

4882

ר.ב.א.

- 132 -

ועדה החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו (בקר)

העד: משה דיין

לנוי:

עם בוריה וכך לנווט את העניינים, שאחר כך יאמרו - התחילו או לא התחילו, או היתה לנו ידיעה שיתחילו. נסחרר עם זה אם יהיה בכך צורך. " וכך הלאה באותה רוח.

איך אתה מתרץ את הדבר הזה בנקודה המכרעת?

מ. דיין: אני גם גומר שם את דברי אלה בפסוק: "אני מאמין שבאורה הזאת אשר בה הם מכריזים מראש, שהם יתחילו כמלחמה, אפשר למצוא את הפטנט לעשות גם...".

כלומר, אני בסופו של דבר אומר לעשות פבריקציה

או פרובוקציה או משהו כזה. אף-פעם אני חושב לא אמרתי - שאנחנו רוצים מלחמה, רוצים מלחמה מונעת. אלא כל הזמן אמרתי - נצטרך למצוא איזה שהוא פטנט לתפיסה הזו. התפיסה הפוליטית, קודם כל יש פה שתי תפיסות: התלות שלנו עם אה"ב, היא קיימת כל הזמן. שאלה שניה היא: אם לא נעמוד בפני משבר עם אה"ב אם נעשה פעולה?

אז אם יהיה פטנט כזה, טוב. מה שהיה ביום הכיפורים הוא - היו ברורים

עם האמריקאים, והם אמרו - הם לא עומדים להתחיל במלחמה. ואני לא

ראיתי את הפטנט הזה. מה שלא אמרתי קודם, וזאת אמרתי גם במאי - שבלי

פטנט, ישר אנחנו מתחילים במלחמה ואנחנו נוכל "ללכת עם זה".

אני רוצה לומר עוד איזה דבר - לו ידעתי בכל הנאומים שלי, בכל השיחות,

לגאגאגאגא שזה"ל נמצא במצב-רוח יותר מעודן מחיל-האוויר, פעם פחות.

לן התיחסתי לזה כקונסטרוציה; ודאי הייתי מגדיר את הדברים באופן אחר.

אם שיחות. כאשר זה מגיע להוראות, אני מדויק יוחק. כאשר זה השקפות:

מה יהיה אם תתחיל המלחמה? - גם לפני אג יום-הכיפורים, ימים אחדים קודם

4883

ר.ב.א.

- 133 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו (בקר)

העד: משה דיין

מ. דיין:

אני יכול למצוא מקומות שאמרתי לרמטכ"ל - אולי אם תהיה לנו הזדמנות, ככל אופן נהפך דרך לחת מכה מקדימה. ז"א, אם יהיה איזה דבר, אם נוכל למצוא סדק, צריך לעשות אותו. אחר כך הגיעה השעה ביום הכיפורים בבקר, והשאלה היתה: אפשר לעשות את זה או לא? או את ענין גיוס המילואים? ואני הייתי אז חרד מאד לעמדה האמריקאית. בינתיים בין מאי לאוקטובר ענין האנרגיה עלה בצורה חריפה מאד לגבי אמריקה, ואמריקה, וקיסנינג'ר שהוא ככלל החמנה אחרי מאי, הוא בענין זה מאד מאד הזהיר אותנו. ואני התרשמתי אז ואני מתרשם עכשיו, שהוא אמר אמת.

לנדוי: השיחה הזו שעליה סיפרת לנו עם קיסנינג'ר, זה היה כבר

אחרי מאי?

מ. דיין: כן. אבל שיחות קשות כאלה, מדכאות כאלה, היו לי אתו פעמים

מספר לפני זה באה"ב כאשר נפגשתי אתו, ולא רק אתי, קודם

עם רבין, אחר כך עם דיניץ, אחר כך עם ראש-הממשלה. היה מוציא את כולם ומשאיר פ

בחדר רק את הישראלים ומסגצן

וממש היינו יוצאים מדוכאים משם. ואני מתיחס אליו בחיוב רב,

שהוא באמת מרגיש כך ולא רוצה שנמעד.

לנדוי: ז"א באותה שבת אחת לא ראינו אפשרות למה שאתה קורא פה

למשפט "הפטנט".

מ. דיין: אולי יהיה "פטנט", אבל לא בלי פטנט. לא פשוט לומר -

אנחנו נפתח!

היו"ר אגרנט: כפי שאמרתי - כרגע אנחנו מסתפקים בעדותך. כאשר

יבואו הנושאים האחרים במידה שיהיה צורך, אנחנו

נזמין אותך.

י. דיין: יש לנו למעשה שני מכלולים: מכלול אחד - עד שלב

הבליטה, ואחר כך אחורה - ההתעצמות והכווננות.

4884

ר.ב.א.

-140-134-

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ו (בקר)

העד: משה דיין

את החומר שבקשתם, אולי אני יכול להעביר בכתב,

מ. דיין:

בלי שתצטרכו אותי.

כן תוכל להעביר את זה בכתב.

היו"ר אגרנט:

בענין שיטת הקבלות של השבונות אישיים וענין השאילתות

מ. דיין:

בכנסת, אני אעביר לכם בחכב.

כן כן תוכל להעביר זאת בכתב.

היו"ר אגרנט:

ענין השאילתות

ח פ ס ק ה